

YILMAZ, C. – ŞEN, FADİME ZÜLAL (2025)

“An Example of the Contributions of Out-of-Class Training to Teacher Candidates;
Samsun Liberation Road / Sınıf Dışı Eğitimlerin Öğretmen Adaylarına Katkılarına Bir Örnek;
Samsun Kurtuluş Yolu”, **Turkish World II International Geography Congress
Proceeding Book**, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, (154-161).

SINIF DIŐI EĐİTİMLERİN ÖĐRETMEN ADAYLARINA KATKILARINA BİR ÖRNEK: SAMSUN KURTULUŐ YOLU

Prof. Dr. Cevdet Yılmaz ¹, Arő. Gör. Fadime Zülal Ően ²

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
Samsun, TÜRKİYE

² Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakóltesi, Coğrafiya Bölümü, Gümüşhane, TÜRKİYE
e-mail: cyilmaz@omu.edu.tr

Makale ilk kez yayınlandı.

ÖZET Mustafa Kemal Paőa ve arkadaşlarının Kurtuluş Savaőı'nı örgütlemek adına Samsun'a ayak basması ile başlayıp Ankara'da sonlanan Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesi güzergâhının Samsun ili sınırlarında kalan kısmı Kurtuluş Yolu olarak adlandırılmaktadır. Bu güzergâh açık hava müzesi niteliğinde bir kültürel miras alanı olarak değerlendirilmektedir. Kurtuluş Yolu'nun amaç ve anlamının daha geniş kitleler tarafından bilinmesi için TÜBİTAK 2237-A Bilimsel Eğitim Etkinliklerini Destekleme Programı kapsamında bir eğitim gerçekleştirilmiştir. Coğrafiyacilar tarafından öncülük edilen projede amaç, coğrafiya, tarih ve sosyal bilgiler öğretmenleri ve geleceğin öğretmeni olacak adaylara teorik ve uygulamalı eğitimler verilerek kültür, miras, tarih ve milli bilinç kavramları özelinde kültürel miras alanlarının sınıf dışı eğitimde kullanılabilirliğine dair bilgi ve beceriler kazandırmaktır. Çalışma, eğitimdeki 20 katılımcıya komıya dair bilgi ve becerilerinin tespit edilmesine yönelik eğitim öncesinde yapılan ön test anketi ile eğitim sonrasında yapılan son test anketinin yanıtlarının değerlendirilmesi üzerinedir. Benzer sınıf dışı eğitimlerin coğrafiya alanında sayısının artırılması, ülke genelinde eğitim kalitesinin yükselmesine önemli katkılar sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kurtuluş Yolu, Kültürel Miras, Sınıf Dışı Eğitim, Coğrafiya.

1. Giriő

Günümüzde çeőitli sebeplerle eğitim öğretimin yapılacağı yerler okul sınırlarının dışına taşmış ve öğrencilerin daha otantik ortamlarda öğrenme faaliyetlerinin önü açılmıştır. Artık eğitim öğretimde sınıf içi mekânlar kadar sınıf dışı alanların da eğitim öğretim işlevinde rolü büyüktür (Tanrıkuu ve Yılmaz, 2019). Öğrencilerin öğrenim süreci boyunca daha aktif olduđu ve sınıf dışında yapılan bu eğitim-öğretim yöntemi "outdoor education - sınıf dışı eğitim" olarak adlandırılmaktadır. Ford (1986) sınıf dışı eğitimi, taşıdığı benzer özellikler nedeniyle; çevre eğitimi, koruma eğitimi, okul kampları, açık hava rekreasyonu, dış mekân arayışları, macera eğitimi, deneyimsel eğitim, çevresel deneyim ve dođa eğitimi gibi isimlerle de adlandırmaktadır (Ford, 1986'dan aktaran Cirit Gül ve Çobanoğlu, 2024). Bu eğitimlerin genel mantığı geleneksel sınıf dışında dođal veya kültürel bir ortamda gerçekleştirilmesidir (Waite vd., 2016).

Okullarda öğrenilenlerin gerçek yaşamda uygulanması için sınıf dışı eğitimler büyük önem taşımaktadır. Eğitim sürecinde sınıf ve okul dışına çıkıp gerçek dünyayla temas halinde olunması gerekir. Sınıf dışına ya da başka bir ifadeyle doğaya, dağlara, göllere, ovalara, müzelere, tarihsel mekânlara yani kapalı mekânın dışına taşan eğitim, eğitime dâhil olan kitleye daha geniş perspektif katarak, kişisel farkındalığa sebep olacaktır (Tokcan, 2015). Sınıf içerisinde yapılması zor veya imkânsız uygulamalara imkân veren ne etkili metot olarak tanımlanan (Payne, 1985) sınıf dışı eğitimde, yaparak-yaşayarak öğrenmeye imkân sağlayan öğrenme ortamları sınıf içinde yapılan eğitsel etkinliklerin içeriğini zenginleştirmek için kullanılır. Önceden araştırılan bir konu, olay ve olgular, gerçek görünümüyle tecrübe edilebilir (Altan ve Ünalı, 2021). Görerek, dokunarak, hissederek, yaparak yaşayarak öğrenilen bu bilgiler öğrencilerin öğrenme sürecinde kalıcı bilgiler edinmesini sağlamaktadır (Avcı ve Gümüş, 2019). Açık hava eğitimini önemli kılan deneyimsel öğrenme, bireylerin bilgi ve becerilerini doğrudan deneyim ve aktif katılım yoluyla edindikleri, teorik bilginin pratik uygulamalarla pekiştirilmektedir (Kolb, 2014). Sınıf dışı eğitimin bireyler üzerindeki sosyal ve bilişsel anlamda çok yönlü olumlu etkileri alan yazında araştırmacılar (Mann vd., 2021; Waite vd., 2016; Avcı ve Gümüş, 2019; Altan ve Ünalı, 2021; Akarsu, 2025; Cirit Gül ve Çobanoğlu, 2024; Thomas, 2018; Yılmaz ve Bilgi, 2011; Akarsu, 2025; Çiftçi ve Dikmenli, 2016; Humberstone ve Stan, 2011; Çepni ve Aydın, 2015; Demirtaş ve Çayır, 2021) tarafından sıkça dile getirilmiştir. Arı (2020) ise öğrenci perspektifinden okul dışı bu arazi çalışmalarını sınıflandırırken iki kistası dikkate almış, bunlardan birincisinin; arazi çalışmasının gözlemleri mi katılımlı mı olduğu, ikincisinin ise; çalışma süresince öğrencinin öğreticiye bağımlılık derecesine dikkat çekmiştir. Her ne olursa olsun eğitim çıktıları, öğrenci ve öğretmenler üzerindeki etkileri göz önüne alındığında sınıf dışı eğitimlerin uygulama ve destek alanları gün geçtikçe artmakta ve öğretim yöntemleri içerisinde etkin bir şekilde yerini almaktadır.

Eğitim-öğretim süreçlerinde yer alan sınıf ve okul dışı uygulama ve etkinlikler arasında; gezi-gözlem, arazi-alan çalışmaları, sosyal, kültürel ve bilimsel işlevli ortamlara yapılacak gezi ve ziyaretler (müzeler, doğa tarihi müzeleri, bilim ve teknoloji müzeleri, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, planetaryumlar, meteoroloji istasyonları, su arıtma tesisleri, barajlar, sanayi kuruluşları, resmi kuruluşlar, eğitim kuruluşları), sanal gerçeklik uygulamaları, doğa ve çevre eğitimleri, çevre kulüpleri etkinlikleri, mekânlar ile ilgili ödev ve projeler, sportif faaliyetler, sosyal, kültürel ve bilimsel programlar ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik mekânsal uygulamalar gibi çok geniş bir alanı kapsamaktadır (Fidan'dan aktaran Saraç, 2017). Coğrafya eğitiminde en sık yararlanılan sınıf dışı eğitim ortamları ise okul bahçesi, kütüphane, müzeler, konferans salonu, meteoroloji istasyonu, sanal ortam, milli parklar, hayvanat bahçesi, bilim merkezi, çevre kulüpleri, baraj alanı, botanik bahçeleri, jeolojik alanlar, akvaryumlar, öğrenme yerleri, teknoparklar, endüstriyel kuruluşlar, planetoryumlar, arboretumlar olarak sayılabilir (Altan ve Eser Ünalı, 2021). Çalışmamızda incelediğimiz kültürel miras değeri taşıyan tarihi yollar da (rotalar, güzergâhlar) öğretimin okul sınırlarından taşıdığı, öğrenme, pekiştirme, uygulama ve mekânı deneyimleme alanları olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda tarihi kültür rotaları sınıf içerisinde öğrenilen bilgilerin, pekiştirilmesi ve geçmişle bağ kurulması için bir açık hava müzesi işlevi görmektedir. Evliya Çelebi Yolu, Likya, Aziz Paul, İpekyolu, Frig Yolu, İstiklal Yolu tarihi öneme sahip kültür rotalarından bazılarıdır.

Milli ve kültürel değerleri korumak amacıyla değerlendirilen tarihi ve arkeolojik önem sahip bu kültür rotaları, doğal kaynakların, gelenek-göreneklerin, tarihi ve kültürel açıdan önemli olan somut ve somut olmayan miras öğelerinin keşfedilmesini sağlamaktadır (Öztürk, 2020). Bu rotalar (güzergâhlar) özel bir amaca yönelik, insanların birbirini etkileyen hareketlerinden oluşan (mücadele, ticaret, bilgi, değer, askeri, göç vb.) somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarıyla tarihi işlevselliği olan dinamik bir sistemi bünyesinde barındırmaktadır (Köseoğlu, 2023). Uluslararası ve ulusal ölçekte tarihi, kültürel açıdan önemli olan çevrelerin korunması, tarihi değerlerin önemine dair farkındalığı artırmak adına bu alanları korumak ve yaşatmak amacıyla kültür rotaları oluşturulmaktadır (Eriçok, 2019). Söz konusu sebeplerden ötürü tarihi kültür rotalarının sayısının artması ve kullanım alanlarının genişlemesi önemlidir. Bu anlamda Kurtuluş Yolu'nun da sınıf dışı eğitimde bir açık hava müzesi olarak kullanılması, tarihin yâd

edilmesi, millî değerlerin hatırlanması ve yaşatılması bakımından önem arz eder. Tarihi olayların yaşandığı mekânların görülmesi, o mekânın verdiği ilhamın yerinde yaşanmasına ve mekânla ilgili yeni fikirlerin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu sebeple bu güzergâhta gerçekleştirilen dersler ile gençlere tarihsel ve kültürel birliktelik aşılansarak bu millî duygu nesilden nesile aktarılmalıdır (Yılmaz, 2019).

TÜBİTAK 2237-A Bilimsel Eğitim Etkinlikleri Desteęi Programı kapsamında ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrencilerin akademik gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla belirli bir program dâhilinde verilen eğitimler desteklenmektedir. Bu kapsamda Prof. Dr. Cevdet YILMAZ yürütücülüęünde 2024 yılı 1. Dönem başvurularına sunulan “Kültürel Miras Alanlarının Sınıf Dışı Eğitimde Kullanımı (Samsun Kurtuluş Yolu)” başlıklı eğitim desteklenmeye değer görülmüş 2024 yılının Eylül ayından gerçekleştirilmiştir. 3 gün sınıf içi ve 2 gün sınıf dışı eğitim şeklinde uygulanan eğitimde farklı disiplinlerden 13 eğitmen tarafından dersler verilmiş, 20 lisans ve lisansüstü öğrenci de katılımcı olarak yer almıştır.

Bu eğitimle; Millî Mücadele sürecinin ilk adımlarının atılması sebebiyle önemli bir değer olan Kurtuluş Yolu örneğinden yola çıkarak kültürel miras alanlarının sınıf dışı eğitimde kullanılabilirliğine örnek vermek ve yeni uygulama alanları için rehber bir güzergâh oluşturulması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda eğitimin sınıf içi ders günlerinde çeşitli başlıklar altında tarih, coğrafya, eğitim bilimleri, turizm ve mimarlık alanlarından dersler yapılmıştır. Sınıf dışı ders günlerinde ilgili döneme ait eserler yerinde incelenmiş ve çeşitli uygulamalı dersler yapılmıştır. İki gün sınıf içi ve iki gün sınıf dışı arazi çalışmalarını içeren derslerin ardından etkinliğin beşinci ve son gününde sınıf için uygulamalı dersler yapılarak eğitim tamamlanmıştır. Kapsamı kısaca anlatılan etkinliğin ilk günkü açılış dersinde katılımcılara konuyla ilgili bilgi ve becerilerini ölçmeyi hedefleyen 16 maddelik ön test anketi yapılmıştır. Aynı sorular katılımcılara etkinliğin beşinci günündeki kapanış dersinde son test anketi olarak yöneltmiştir. Bu uygulama, katılımcıların konuyla ilgili bilgi ve beceri durumları eğitim öncesinde ve sonrasında ölçülmesine, böylece eğitimin katılımcı gruba katkılarının bizzat katılımcıların dönütleri ile analiz edilebilmesine imkân vermiştir.

2.Yöntem

Çalışmada bilgi ve becerilerin proje sonrasında değişimlerine tanıklık edilmesi adına anket yönteminden faydalanılmıştır. Anketler çevrimiçi görüşme formları ile gerçekleştirilmiştir. Samsun Kurtuluş yolu temalı eğitimin katılımcı grubu olan ve lisans ile lisansüstü eğitim öğrencilerinden oluşan 20 kişinin ön test ve son test anketine verdiği yanıtlar analiz edilmiştir. Ö test ve son test anketinde toplam 16 madde yer almaktadır. Bu maddeler eğitim koordinatörünün öncülüęünde ve proje bilim kurulunun görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Bilgi ve beceri ölçmeyi amaçlayan bu maddeler soru şeklinde değil yetenek cümlesi şeklinde yazılmış ve katılımcıların 5 seçenek (kesinlikle evet, evet, emin değilim, hayır, kesinlikle hayır) arasından kendi durumuna uygun olanı seçmesi beklenmiştir. Katılımcılara yönetilen anket cümleleri şu şekildedir:

1. Tarihi olayları, gerçekleştikleri dönemin şartlarına göre yorumlayabilirim.
2. Tarihi olaylar ile olayların gerçekleştiğı mekânlar arasındaki etkileşimi açıklayabilirim.
3. Mekânlara değer katan özellikleri bilirim.
4. Kültürel miras alanlarının eğitim-öğretim programlarında nasıl kullanılabileceğini bilirim.
5. Mekânın imkânlarını kullanarak kendi öğrencilerim için yeni öğrenme ortamları oluşturabilirim.
6. Belirli bir konu hakkında sınıf dışı eğitim planı hazırlayabilirim.
7. Sınıf dışı öğrenme ortamındaki kural ve sorumlulukları bilirim.
8. Sınıf dışı eğitim faaliyetlerinin öğrenme süreçlerindeki önemini bilirim.
9. Sınıf dışı eğitimde kullanılabilecek öğretim tekniklerini bilirim.
10. Grup çalışmalarında ekibin bir parçası olup görev ve sorumluluklarımı yerine getirebilirim.
11. Belirli bir konunun ifade edilmesinde güncel teknikler kullanarak modeller geliştirebilirim.
12. Alanımla ilgili bilimsel gelişmeleri takip edebileceğim platformları bilirim.

13. Belirli bir konuyla ilgili çalışma yapan kişilerle iletişime geçip ortak çalışma alanları oluşturabilirim.
14. Bir proje kapsamında gerçekleştirilen bilimsel eğitim etkinliklerindeki hak ve sorumluluklarımı bilirim.
15. Öğrendiğim bilgileri hangi alanlarda ve nasıl kullanarak toplumsal fayda sağlayabileceğimi bilirim.
16. Proje destekli bilimsel eğitim etkinliklerinin öğrencilere katkılarını bilirim.

Ankette yer alan ifadeler, eğitimin temel amacını ve alt hedeflerini destekler nitelikte hazırlanmıştır. Bu doğrultuda 5 günlük eğitim sürecinde verilen dersler de ilgili bilgi ve becerileri katılımcı gruba kazandırmak üzerine hazırlanmıştır. Bu kapsamda eğitimin birinci ve üçüncü günlerinde yapılan sınıf içi derslerde (Şekil 1a) konuyla ilgili teorik bilgiler; eğitimin ikinci ve dördüncü günlerinde yapılan sınıf dışı derslerde (Şekil 1b, Şekil 1c) konuyla ilgili uygulamalı bilgiler katılımcılar ile paylaşılmıştır. Eğitimin beşinci günündeki derslerde (Şekil 1d) sınıf içi uygulamalı etkinlikler gerçekleştirilmiştir.

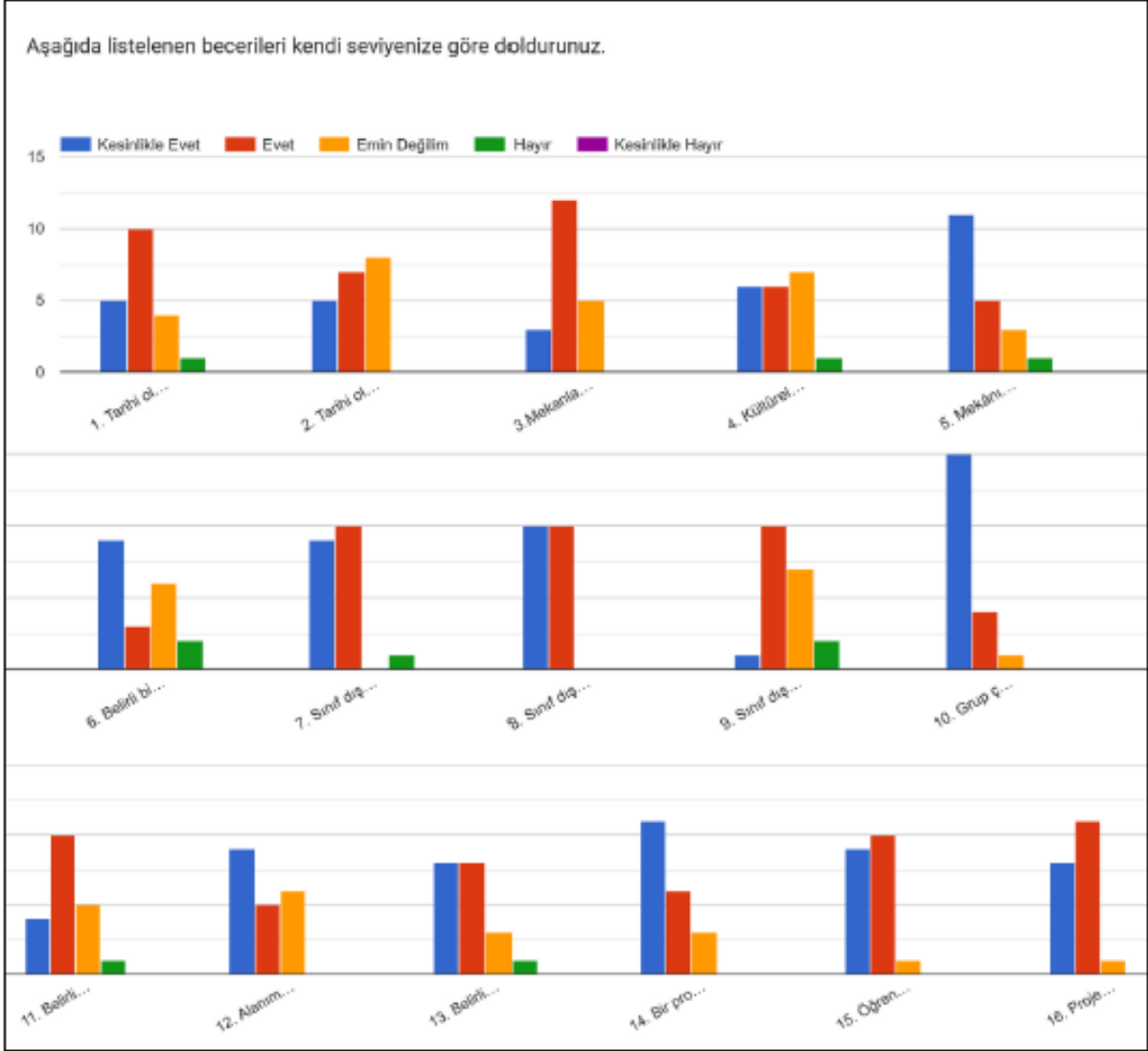
Foto 1: Eğitim programı kapsamında gerçekleştirilen sınıf içi teorik (a); sınıf dışı uygulamalı (b, c) ve sınıf içi uygulamalı (d) derslerden görüntüler.

Bu dersler esnasında yaratıcı drama, yaparak yaşayarak öğrenme, yerinde gözlem, tüme varım ve tümden gelim, işbirlikçi öğrenme, problem temelli öğrenme, deneysel öğrenme ve müze eğitimi gibi teknikler kullanılmıştır. Eğitimin amacına ulaşması için öğrenci grubunun aktif katılımcı durumunda tutulmasına özen gösterilmiştir.

Eğitimin programında yer alan derslerin tamamlanmasının ardından katılımcılara son test uygulaması yapılmıştır. Bu uygulama da ön test anketinde yer alan ifadelerin aynısını tekrardan katılımcılara sunulmuş ve konuyla ilgili bilgi ve beceri durumlarının gelişiminin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ön test ve son test uygulamasında çevrimiçi görüşme formları kullanılmıştır. İfadelere yanıt veren katılımcıların isim bilgileri anket sahibi tarafından görülmemektedir.

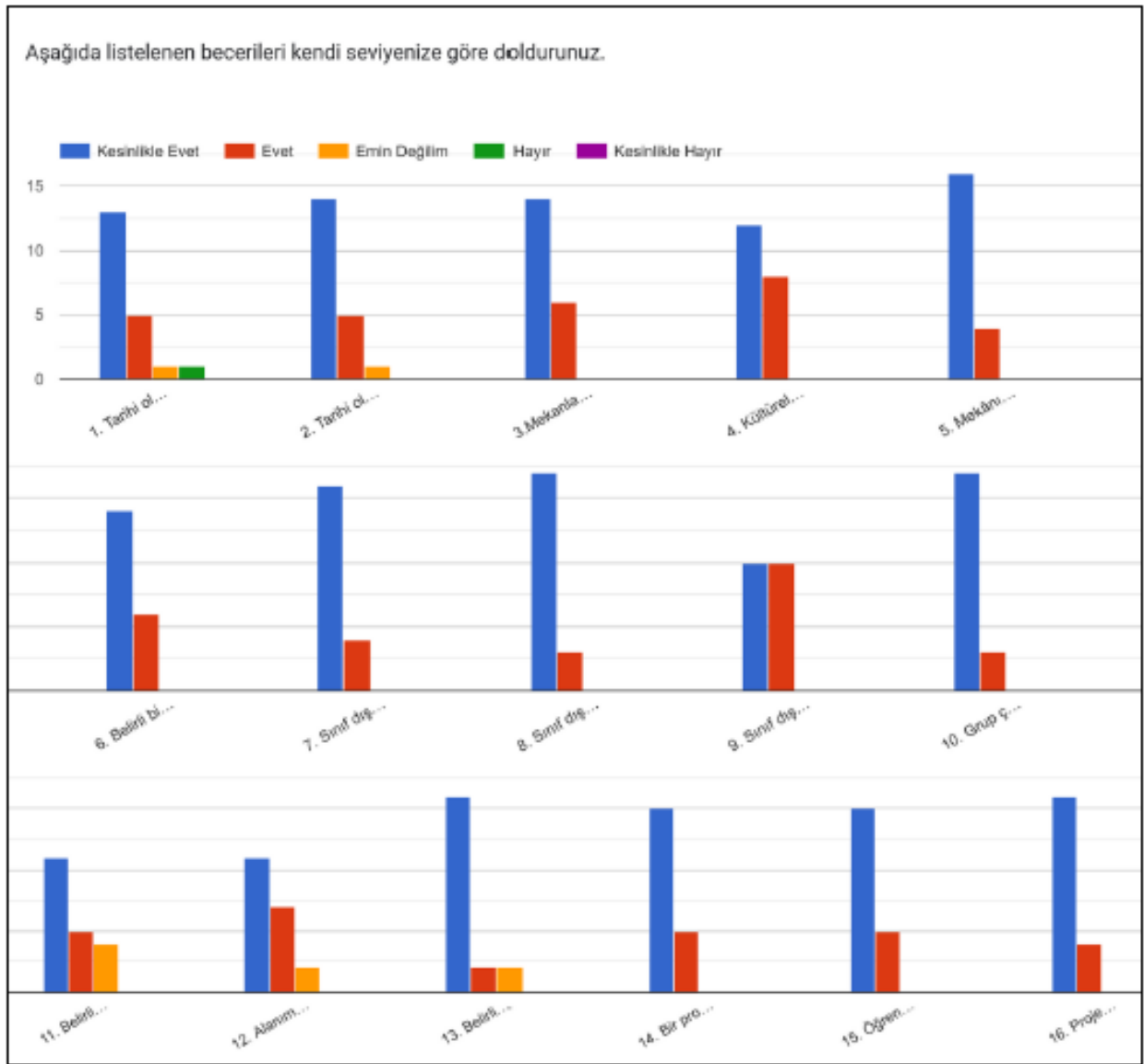
3.Bulgular

Samsun Kurtuluş Yolu temalı eğitimin öncesinde sonrasında katılımcı grup üzerinde yapılan bilgi ve beceri durumunu ölçmeyi hedefleyen anket yanıtları incelendiğinde: katılımcı gruba 16 başlık altında yöneltilen tüm becerilerde ilerleme görüldüğü tespit edilmiştir. Ön test anketine verilen cevaplarda beş seçenek arasında en sık tercih edilen yanıtlar “Emin Değilim” ve “Evet” iken (Şekil 2), son test anketinde en sık tercih edilen yanıt “Kesinlikle Evet” olmuştur (Şekil 3).

Şekil 2: Ön test anketine verilen yanıtlar.

Ön test uygulamasına verilen yanıtlar arasında “Kesinlikle Evet” ve “Evet” yanıtlarının da sıkça tercih edildiği görülmektedir. Bu durum ortaya çıkmasının temel sebeplerinden biri, eğitime dâhil edilen katılımcı grubun Coğrafya, Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümü öğrencileri olmasıdır. Bu üç bölümün de eğitim müfredatından anket içerisinde yer alan 16 ifadenin belirli maddelerinin geliştirilmesi amacını taşıyan dersler yer almaktadır. Bu durum, katılımcıların belirli bir hazır bulunurluk seviyesinde olmasını sağlamış ve eğitimde yer alan derslerin öğrenci katılımı gerçekleştirilmesine olanak vermiştir.

Şekil 3: Son test anketine verilen yanıtlar.

Katılımcıların etkinlik süresi içerisinde kültür, sınıf dışı eğitim, kültürel miras, tarih, takım çalışması, arazi çalışması gibi kavramları sık kullandıkları gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra alınan eğitimlerden sonra inovasyon, emek, yaratıcılık, ekip, gelişim gibi kavramlarla da ilgilendikleri söylenebilir. 5 günlük etkinlik sonucunda katılımcılar, Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a çıkışı ile başlayan ve Havza'dan ayrılışına kadar süren günlerini, bu günlerde konakladığı ve örgütlenme çalışmalarını gerçekleştirdiği mekânları, Samsun'un sosyo-ekonomik şartlarını yerinde inceleme imkânı bulmuşlardır.

Eğitimin Coğrafya, Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik olması, katılımcıların edindiği bilgi ve becerileri öğretmenlik yaptıkları ya da yapacakları kurumlarda kendi öğrencilerine aktarmalarına imkân verecektir. Bu durum eğitimin yaygın etkisini artırmaktadır.

Bu çalışmanın bulguları, sınıf dışı eğitiminin bilgi, sosyal ve duygusal gelişim, öğrenci katılımı, çevre bilinci ve kişilerarası becerileri geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye bağlamında açık hava eğitimi, hizmet öncesi öğretmenler için zengin yaşam deneyimleri sağlar. Araştırma, okul dışı öğrenmenin deneyimsel olduğunu göstermektedir. Hizmet öncesi öğretmenlerin becerilerini, değerlerini, tutumlarını ve eğilimlerini doğal ortamlarda test etmelerine ve akranlarıyla iş birliği, dayanışma ve sorumluluk içinde çalışmalarına olanak tanınması eğitimin motivasyonunu artırmıştır.

4.Sonuç ve Öneriler

Proje sonrasında Kurtuluş Yolu'nun sınıf dışı eğitim alanı olarak kullanımına ve eğitim çıktılarına dair belirtilen görüşlerde, sınıf dışı eğitim uygulamaları sayesinde "görerek", "dokunarak", "hikâyeleştirerek", "deneyimleyerek", "yaparak-yaşayarak", öğrenme süreci yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu süreçte katılımcılar ile sınıf içerisinde öğrenilen bilgiler sınıf dışında pekiştirilmiş ve böylece bilgiler daha anlamlı hale gelmiştir. Katılımcılar eğitim sonrasında konuyla ilgili bilgi ve beceri sahibi olmuş, coğrafya ve tarih bilinci başta olmak üzere sınıf dışı eğitim, ekip çalışmaları, kültürel miras gibi konularda farkındalık kazandıklarını belirtmiştir.

Ülkemiz için önemli bir kültürel miras olan Kurtuluş Yolu, aynı zamanda taşıdığı sınıf dışı eğitim potansiyelinin kullanılması bakımından rehber uygulama alanıdır. Ülkemiz gençlerinde vatan sevgisi ve millet olma bilincinin diri tutulması için geçmiş dönemde meydana gelen olayların genç nesillere doğru aktarılması gerekmektedir. Bu kapsamda teorik derslerin yanı sıra sınıf dışı eğitim ile entegre bir eğitim ortamı sunulması öğrencilerin konuya ilgisini artırmakta ve eğitim motivasyonlarını geniş perspektife yayarak ülke adına çalışma azimlerini geliştirmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Samsun ilinde bulunan Kurtuluş Yolu örneğinden yola çıkarak Türk Dünyası Coğrafyasında yer alan pek çok önemli tarihi ve kültürel öneme sahip güzergâh, eğitim müfredatlarına dâhil edilerek ya da ilave programlar ile sınıf dışı eğitim alanı olarak kullanılabilir. Bu yolla özellikle genç nesillerin Türk tarihi ve Türk coğrafyasına dair bilgi ve becerileri artırılabilir. Bu tür mekânsal uygulamalar yaşadıkları mekânın özelliklerini, geçmişini ve onu en doğru şekilde kullanmayı bilen genç nesillerin yetiştirilmesi büyük katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- 1 Altan, M. & Eser Ünalı, Ü. (2021). Coğrafya Eğitiminde Sınıf Dışı Ortamların Kullanımı: Bahçe Temelli Eğitim. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(2), 78-93.
- 2 Akarsu, A. H. (2025). Beyond The Walls: Investigating Outdoor Learning Experiences Of Social Studies Teacher Candidates In Türkiye. *Teaching and Teacher Education*, 154, 104876.
- 3 Arı, Y. (2020). Coğrafya Lisans Programlarında Arazi Çalışmaları: Uygulayıcı Öğretim Üyelerinin Görüşlerine Dayalı Nitel Bir Analiz. *Doğu Coğrafya Dergisi* 25 (43), 13-30.
- 4 Avcı, G. & Gümüş, N. (2019). Sınıf Dışı Eğitim Etkinliklerine Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Turkish Studies Educational Sciences Volume 14 Issue 3*, 351-377.
- 5 Cirit Gül, A. & Çobanoğlu, E. O. (2024). Sınıf Dışı Eğitim Etkinliklerine İlişkin Okul Yöneticileri, Sınıf Öğretmenleri ve Veli Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (41), 1672-1699. [Doi.Org/10.35675/Befdergi.132277](https://doi.org/10.35675/Befdergi.132277)
- 6 Çepni, O. & Aydın, F. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sınıf Dışı Okul Ortamlarına İlişkin Görüşleri. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 39, 317-335
- 7 Çiftçi, T. & Dikmenli, Y. (2016). Coğrafya Öğretmenlerinin Okul Dışı Coğrafya Öğretimine İlişkin Görüşleri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17 (1), 363-382.
- 8 Demirtaş, S. & Çayır, N. A. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Dışı Eğitim Etkinlikleri Projesine Yönelik Deneyimleri Üzerine Bir Araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 46 (208). [Doi.Org/10.15390/EB.2021.9565](https://doi.org/10.15390/EB.2021.9565)
- 9 Eriçok, A. (2019). Van Gölü Havzası'nda Kültür Rotası Önerisi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı.45, 173-199.
- 10 Ford, P. (1986). *Outdoor Education: Definition And Philosophy*. ERIC Clearinghouse On Rural Education And Small Schools, Las Cruces, New Mexico.
- 11 Kolb, D. A. (2014). *Experiential Learning: Experience As The Source Of Learning And Development*. Ftpress.
- 12 Köseoğlu, M. (2023). Kültürel Rotalar Nasıl Sınıflandırılabilir. *Multidisipliner Yaklaşımlarla Coğrafya Dergisi*, 1(2), 85-96.
- 13 Öztürk, S. & Işınkaralar, Ö. & Yılmaz, D. & İhtiyar, M. (2020). Koruma Yaklaşımı Olarak Tarihi Bir Güzergâhın Kültür Rotasına Dönüştürülmesi: Kastamonu Örneği. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 9(2), 144-159.
- 14 Öztür, N. & K., Şahin, S. (2017). Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Etkinliklerin Öğrenci Başarılarına Etkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(18), 324-347.
- 15 Payne, M. R. (1985). *Using The Outdoors To Teach Science: A Resource Guide For Elementary And Middle School Teachers*. National Institute Of Education (ED): Washington, DC.
- 16 Saraç, H., (2017). Türkiye'de Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Yapılan Araştırmalar: İçerik Analizi Çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 60-81.
- 17 Sahrakhiz, S., Haring, M., Witte, D., M. (2018). Learning Opportunities In The Outdoor School- Empirical Findings On Outdoor School In Germany From The Children's Perspective, *Journal Of Adventure Education And Outdoor Learning*, 18 (3), 214-226. Doi: 10.1080/14729679.2017. 1413404.

- 18 Thomas, G., J. (2018). Effective Teaching And Learning Strategies İn Outdoor Education: Findings From Two Residential Programmes Based in Australia, *Journal of Adventure Education And Outdoor Learning*, Doi: 10.1080/14729679.2018.1519450
- 19 Tokcan, H. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğrenme Teorileri. Ahmet Şimşek ve Selahattin Kaymakçı (Ed.). *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi İçinde* (15-40). Ankara: Pegem Akademi.
- 20 Waite, S. & Bolling, M. & Bentsen, P. (2016). Comparing Apples And Pears?: A Conceptual Framework For Understanding Forms Of Outdoor Learning Through Comparison Of English Forest Schools And Danish Udeskole. *Environmental Education Research*, 22(6), 868-892.
- 21 Yazıcı, T. & Çobanoğlu, EO (2017). Türkiye'de Eğitim ve Açık Havanın Tarihsel Kökenleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017 (9), 385-401.
- 22 Yılmaz, C. (2019). Sosyal Bilgiler Dersleri İçin Sınıf Dışı Eğitim Alanı Olarak Kurtuluş Yolu, *II. Uluslararası Coğrafya Eğitimi (UCEK 2019) Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı / International Congress of Geographical Education (ICGE 2019) (Proceedings)*, (3-5 Ekim 2019 / Oct. 2019) Eskişehir, (127-137).
- 23 Yılmaz, C. & Bilgi, M., G. (2011). Aday Öğretmenlerin Coğrafya Arazi Çalışmalarına Bakışı, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11(2), 961-983.

Әл-фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті
ТҮРКІ ӘЛЕМІ ГЕОГРАФТАРЫНЫҢ ІІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНГРЕСІ

Казахский национальный университет имени Аль-Фараби
**ІІ МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС ГЕОГРАФОВ
ТЮРКСКОГО МИРА**

TURKISH WORLD II INTERNATIONAL GEOGRAPHY CONGRESS
Al-Farabi Kazakh National University

Конгресс материалдары
Материалы конгресса
Congress materials

Алматы 2025

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ТҮРКІ ӘЛЕМІ ГЕОГРАФТАРЫНЫҢ ІІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНГРЕСІ

**Казахский национальный университет имени Аль-Фараби
ІІ МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС ГЕОГРАФОВ
ТЮРКСКОГО МИРА**

**TURKISH WORLD ІІ INTERNATIONAL GEOGRAPHY CONGRESS
Al-Farabi Kazakh National University**

Конгресс материалдары
Материалы конгресса
Congress materials

Алматы, 24-25 Сәуір 2025 ж.
Алматы, 24-25 Апрель 2025 г.
Almaty, 24-25 April 2025.

УДК 91 (5)

ББК 26.2 (5)

T89

Жауапты шығарушы - Орынбасарова Г.

Түркі әлемі географтарының II халықаралық конгресі материалдарының жинағы.

ISBN 978-601-04-7244-0

© Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, 2025

Түркі әлемі географтарының II халықаралық конгресі материалдары

Ұйымдастыру комитеті

Төраға: Түймебаев Ж.Қ. – «әл-Фараби атындағы ҚазҰУ» КЕАҚ Басқарма төрағасы – Ректор, фил.ғ.д, профессор

Төраға орынбасарлары:

Ақтымбаева А.С. – «әл-Фараби атындағы ҚазҰУ» география және табиғатты пайдалану факультетінің деканы, география ғылымдарының кандидаты, доцент

Есназарова Ұ.А. - Географиядан Республикалық атаулы мектептің жетекшісі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының профессоры, п.ғ.д.

Тоқбергенова А.А. – география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының меңгерушісі, география ғылымдарының кандидаты, доцент.

Ұйымдастыру комитетінің мүшелері

Қазмағамбетов Алтай Ғабдрахманұлы - әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма мүшесі – Академиялық мәселелер жөніндегі проректоры, п.ғ.д., профессор

Есімова Жұлдыз Дәпенқызы - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Әлеуметтік-тәрбие жұмыстары департаментінің директоры

Ошпабаева Айнаш Есимбековна - Х. А. Ясауи атындағы ХҚТУ вице-ректоры, м.ғ.к., доцент Ж. Баласағұн атындағы Қырғыз ұлттық университетінің проректоры, г.ғ.д, доцент Дылдаев Мирлан Муктарович (Қырғыз Республикасы),

Suat Beylur - Х. А. Ясауи атындағы ХҚТУ, Еуразиялық ғылыми-зерттеу институтының директоры, PhD., доцент,

Eyüp Artvinli - Эскишехир Османгазы университетінің білім беру факультеті, Географияны оқыту бойынша PhD, профессор, доктор, (Түркия),

Нурдилдаева Раушан - Х.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Жаратылыстану факультетінің деканы, х.ғ.к, профессор

Мусағалиева А.Н. - География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасы меңгерушісінің ғылыми-инновациялық қызмет және халықаралық байланыстар бойынша орынбасары, PhD, қауымдастырылған профессор;

Кадылбеков М.К. - География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасы меңгерушісінің оқу, әдістемелік және тәрбие жұмысы бойынша орынбасары;

Абдуллаева Ә.С. - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ география және табиғатты пайдалану факультеті деканының ғылыми-инновациялық жұмыс және халықаралық байланыстар жөніндегі орынбасары;

Шәкен А.Ш. - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ география және табиғатты пайдалану факультеті деканының оқу-әдістемелік және тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары.

Редакция алқасының мүшелері

Sevdet YILMAZ - Оңдокуз Майис университетінің профессоры, Түркия.

İhsan BULUT - Акдениз университетінің профессоры, Түркия.

Ali MEYDAN - Невшехир Хаджи Бекташ Вели университетінің профессоры, Түркия.

Bülent AKSOY - Гази университетінің профессоры, Түркия.

Mücahit COŞKUN - Қарабұқ Университеті, География кафедрасының профессоры, Түркия.

Hilmi Demirkaya - Акдениз университеті, педагогика факультетінің деканы, PhD доктор, профессор, Түркия.

Asım ÇOBAN - Амася университетінің профессоры, Түркия.

Mesut DOĞAN - Ыстамбұл университетінің профессоры, Түркия.

Raziye ÇAKICIOĞLU OBAN - Догуз Эйлюль университетінің профессоры, Түркия.

İsa CÜREBAL - Балыкесир университетінің профессоры, Түркия.

Taner ÇİFÇİ - Сивас Джумхуриет университетінің профессоры, Түркия.

Caner ALADAĞ - Неджметтин Эрбакан университетінің профессоры, Түркия.

Hakan ÖNAL - Балыкесир университетінің профессоры, Түркия.

Niyazi KAYA - Эскишехир Османгази Университеті, қауымдастырылған профессор, Түркия.

İlker YİĞİT - Мармара Университеті, қауымдастырылған профессор, Түркия.

Исмаилов Чингиз Ниязиевич - Баку мемлекеттік университеті Экономикалық және әлеуметтік география кафедрасының меңгерушісі, г.э.д., профессор, Әзірбайжан Республикасы.

Аламанов Саламат - Қырғызстан Республикасы ҰҒА Геология институты лабораториясының меңгерушісі, г.э.к., доцент, Қырғыз Республикасы.

Ниязов Турғунбек Зайнитдинович - Ж.Баласағұн атындағы Қырғыз ұлттық университетінің профессоры, Қырғыз Республикасы.

Құлматов Темір Нурдинович - Ж. Баласағұн атындағы Қырғыз ұлттық университетінің профессоры, Қырғыз Республикасы.

Сұлайманқұлова Жамила Қалыбаевна - М. Рысқұлбеков атындағы экономикалық университеті Әлеуметтік жұмыс кафедрасының меңгерушісі, п.э.к., Қырғыз Республикасы.

Таиов Худойназар Рамазанович - Бухара мемлекеттік педагогикалық университеті, г.э.д., доцент, Өзбекстан Республикасы.

Миракмалов Мирали Туранбаевич - Өзбекстан ұлттық университеті Физикалық география кафедрасының профессоры.

Ячина Надежда Петровна - Қазан мемлекеттік әлеуметтік педагогикалық университеті, доцент, Татарстан Республикасы.

Кривошапкина Ольга Мелентьевна - Солтүстік-Шығыс федералды университеті, Жаратылыстану ғылымдары институты, п.э.д., профессор, Саха Республикасы.

Назаров Максуд Гельдиёрович - Қариы мемлекеттік университеті География кафедрасының меңгерушісі, PhD, Өзбекстан Республикасы.

Артыкова Хафиза Түймүрдовна - Бұхара облысы хокимінің орынбасары-отбасы және әйелдер істері басқармасының бастығы, б.э.д., профессор, Өзбекстан Республикасы.

Қуанышбаев Сейтбек Бекенович - Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма төрағасы-ректор, т.ғ.д., профессор, Қостанай, Қазақстан Республикасы.

Баймырзаев Қуат Маратович - И. Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті Жаратылыстану институтының директоры, г.э.д., профессор, Талдықорған, Қазақстан Республикасы.

Темірбеков Амангельды Тажиевич - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ г.э.к., география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының профессоры.

Аскарова Маулкен Ақшиевна - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ г.э.д., география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының профессоры.

Нюсупова Гульнара Нурмухамедовна - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ г.э.д., география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының профессоры.

Эсамбердиев Мирзахан Шарипбаевич - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Түркология және Шығыс елдері тарихы кафедрасының меңгерушісі, т.э.к., қауымдастырылған профессор.

Есназарова Улжалгас Амзеевна – п.э.д., әл-Фараби атындағы ҚазҰУ география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының профессоры.

Дүйсебаева Күлзада Джумабековна - г.э.к., География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының доценті.

Акашова Атиркуль Сапарбековна - г.э.к., География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының доценті.

Сазымбай Өкетай Жатарқызы - г.э.к., География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Калиаскарова Зауре Карымсаковна – г.э.к., әл-Фараби атындағы ҚазҰУ география, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының доценті.

Түгелбаев Санат Саяхметович - г.э.к., География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Мылкайдаров Алим Толекович - г.э.к., География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Абдиреймов Салауат Жамалович - г.э.к., География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Рыскельдиева Айжан Муратовна - География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Кенеспаева Лаура Байырбековна - География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Орынбасарова Гулнар Орынбасаровна - PhD, География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Жақытбек Абзал Мәуленұлы - География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасының аға оқытушысы.

Organizing committee

Chairman: Tuimebaev Zh.K. – “Al-Farabi KazNU” NJC Chairman of the board- Rector, doctor of Philological sciences, professor

Deputy Chairman:

Akymbayeva A.S. – Dean at the Faculty of Geography and Environmental Sciences of the Al-Farabi KazNU, Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor

Yesnazarova U.A. – Head of the Republican Specialized School for Geography, Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre at Al-Farabi Kazakh National University, Doctor of Pedagogical Sciences.

Tokbergenova A.A. – Head of the Department of Geography, Land Management and Cadastre, Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor.

Members of the Organizing Committee

Kazmagambetov Altay Gabdrakhmanuly, Member of the Board – Vice-Rector for Academic Affairs of Al-Farabi Kazakh National University, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Yesimova Zhuldyz Dapenkyzy, Director of the Department for Social and Educational Work of Al-Farabi Kazakh National University

Oshipbayeva Aynash Yesimbekovna, Vice-Rector of Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor

Dyldaev Mirlan Mukhtarovich, Vice-Rector of J. Balasagyn Kyrgyz National University, Doctor of Geographical Sciences, Associate Professor (Kyrgyz Republic)

Suat Beylur, Director of the Eurasian Research Institute of Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, PhD, Associate Professor

Tokbergenova Aigul Abdugapparovna, Head of the Department of Geography, Land Management and Cadastre of Al-Farabi Kazakh National University, Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor

Eyüp Artvinli, Professor, PhD in Geography Education, Faculty of Education, Eskişehir Osmangazi University (Turkey)

Nurdildayeva Raushan, Dean of the Faculty of Natural Sciences of Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Candidate of Chemical Sciences, Professor

Yesnazarova Ulzhalgas Amzeevna, Head of the Republican Specialized School for Geography, Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre of Al-Farabi Kazakh National University, Doctor of Pedagogical Sciences

Musagaliyeva A.N., Deputy Head of the Department of Geography, Land Management and Cadastre for Scientific-Innovative Work and International Relations, PhD

Kadyrbekov M.K., Deputy Head of the Department of Geography, Land Management and Cadastre for Academic, Methodological and Educational Work

Abdullayeva A.S., Deputy Dean of the Faculty of Geography and Environmental Sciences of Al-Farabi Kazakh National University for Scientific-Innovative Work and International Relations, PhD

Shaken A.Sh., Deputy Dean of the Faculty of Geography and Environmental Sciences of Al-Farabi Kazakh National University for Academic, Methodological and Educational Work, PhD

Editorial Board Members

Cevdet YILMAZ – Professor at Ondokuz Mayıs University, Turkey

İhsan BULUT – Professor at Akdeniz University, Turkey

Ali MEYDAN – Professor at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Turkey

Bülent AKSOY – Professor at Gazi University, Turkey

Mücahit COŞKUN – Professor, Department of Geography, Karabük University, Turkey

Hilmi DEMİRKAYA – Dean of the Faculty of Education, Akdeniz University, PhD, Professor, Turkey

Asım ÇOBAN – Professor at Amasya University, Turkey

Mesut DOĞAN – Professor at Istanbul University, Turkey

Raziye ÇAKICIOĞLU OBAN – Professor at Dokuz Eylül University, Turkey

İsa CÜREBAL – Professor at Balıkesir University, Turkey

Taner ÇİFÇİ – Professor at Sivas Cumhuriyet University, Turkey

Caner ALADAĞ – Professor at Necmettin Erbakan University, Turkey

Hakan ÖNAL – Professor at Balıkesir University, Turkey

Niyazi KAYA – Associate Professor at Eskişehir Osmangazi University, Turkey

İlker YİĞİT – Associate Professor at Marmara University, Turkey

Chingiz Niyazoglu ISMAILOV – Head of the Department of Economic and Social Geography, Baku State University, Doctor of Geographical Sciences, Professor, Republic of Azerbaijan

Salamat ALAMANOV – Head of Laboratory, Institute of Geology, National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic, Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor, Kyrgyz Republic

Turgunbek Zainitdinovich NIYAZOV – Professor at J. Balasagyn Kyrgyz National University, Kyrgyz Republic

Temir Nurdinovich KULMATOV – Professor at J. Balasagyn Kyrgyz National University, Kyrgyz Republic

Jamila Kalybaevna SULAIMANKULOVA – Head of the Department of Social Work, M. Ryskulbekov Economic University, Candidate of Pedagogical Sciences, Kyrgyz Republic

Khudoynazar Ramazanovich TASHOV – Doctor of Geographical Sciences, Associate Professor at Bukhara State Pedagogical University, Republic of Uzbekistan

Mirali Turanbaevich MIRAKMALOV – Professor at the Department of Physical Geography, National University of Uzbekistan

Nadezhda Petrovna YACHINA – Associate Professor at Kazan State University of Social and Pedagogical Sciences, Republic of Tatarstan

Olga Melentyevna KRIVOSHAPKINA – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Institute of Natural Sciences, North-Eastern Federal University, Republic of Sakha

Maksud Geldiyevich NAZAROV – Head of the Department of Geography, Karshi State University, PhD, Republic of Uzbekistan

Hafiza Tuymurodovna ARTYKOVA – Deputy Hokim of Bukhara Region – Head of the Department for Family and Women's Affairs, Doctor of Biological Sciences, Professor, Republic of Uzbekistan

Seitbek Bekenovich KUANISHBAYEV – Chairman of the Board – Rector of Akhmet Baitursynuly Kostanay Regional University, Doctor of Geographical Sciences, Professor, Kostanay, Republic of Kazakhstan

Kuat Maratovich BAYMYRZAYEV – Director of the Institute of Natural Sciences, I. Zhansugurov Zhetysay State University, Doctor of Geographical Sciences, Professor, Taldykorgan, Republic of Kazakhstan

Amangeldy Tazhiyevich TEMIRBEKOV – Candidate of Geographical Sciences, Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre, Al-Farabi Kazakh National University

Maulken Akishovna ASKAROVA – Doctor of Geographical Sciences, Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre, Al-Farabi Kazakh National University

Gulnara Nurmukhamedovna NYUSUPOVA – Doctor of Geographical Sciences, Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre, Al-Farabi Kazakh National University

Mirzakhan Sharipbaevich EGAMBERDIEV – Head of the Department of Turkology and History of Eastern Countries, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Al-Farabi Kazakh National University

Ulzhalgas Amzeevna YESNAZAROVA – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre, Al-Farabi Kazakh National University

Kulzada Zhumabekovna DUISEBAYEVA – Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Atirkul Saparbekovna AKASHOVA – Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Oketai Zhaparkyzy SAGYMBAY – Candidate of Geographical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Zaure Karymsakovna KALIASKAROVA – Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor of the Department of Geography, Land Management and Cadastre, Al-Farabi Kazakh National University

Sanat Sayakhmetovich TUGELBAYEV – Candidate of Geographical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Alim Tolekovich MYLKALDAROV – Candidate of Geographical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Salauat Zhamalovich ABDIREYMOV – Candidate of Geographical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Aizhan Muratovna RYSKELDIEVA – Senior Lecturer of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Laura Bayyrbekovna KENESPAYEVA – Senior Lecturer of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Gulnar Orinbasarova ORINBASAROVA – PhD, Senior Lecturer of the Department of Geography, Land Management and Cadastre

Abzal Maulenuly ZHAKYTBEK – Senior Lecturer at the Department of Geography, Land Management, and Cadastre

МАЗМҰНЫ – СОДЕРЖАНИЕ – CONTENTS

**1-ші секция: Еуразия құрлығының аумағында түркітілдес мемлекеттер
қалыптасуының тарихи аспектілері**

**Секция 1: Исторические аспекты формирования тюркоязычных государств на
территории Евразийского континента**

**Section 1: Historical aspects of the formation of Turkic-speaking states on the territory of
the Eurasian continent**

Eyüp Artvinli GEOGRAPHY EDUCATION IN TURKIC STATES: A COMPARATIVE ANALYSIS AND PROPOSAL FOR A UNIFIED CURRICULUM	8
Тожиева Зулхумор, Жалолдидинов Низомиддин ЭТНОДЕМОГРАФИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ НАРОДОВ ТУРКЕСТАНА В ЕВРАЗИЙСКОМ РЕГИОНЕ (1897-1926 гг.)	11
Буриев Аманулла ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ НАСЕЛЕНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В “ЗАФАР-НАМЕ” ШАРАФ АД-ДИНА АЛИ ЙАЗДИ (XV в.)	17
Khakimov Kamoliddin, Risbayev Akjigit, Khayitmurodov Alijan GEOGRAPHICAL KNOWLEDGE AND VIEWS IN THE “BABURNAMA”	22
Уврайимов С.Т., Беканов К.К., Курбаниязов А.К., Очилов Ш.Ш., Юсупжонов О.Г. ВКЛАД ТУРКЕСТАНСКИХ УЧЕНЫХ В РАЗВИТИЕ НАУК ГЕОДЕЗИИ И КАРТОГРАФИИ (АЛЬ-ХОРАЗМИ, ИБН ХАВКАЛ, БЕРУНИ, МАХМУД КАШГАРИ, ХАФИЗИ АБРУ, М. УЛУТБЕК, АЛИ КУШЧИ)	28
Nyussupova G. N., Orynbasarova G. O., Kenespaeva L. B., Aubakirova G. B. PROBLEMS OF LARGE CITIES AND OPPORTUNITIES TO SOLVE THEM THROUGH THE USE OF UNDERGROUND SPACE	35
Huriye Başdemir, Asım Çoban KAZAKİSTAN’IN CUMHURİYETİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ	38
Сарсеитова А.Ш. ОСОБЕННОСТИ РАБОТЫ ТРАНСФЕРНОГО ГИДА В ТУРФИРМАХ ТУРЕЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ	48
Тюмина А. А. ГЕОГРАФИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ТЮРКОЯЗЫЧНЫХ СТРАНАХ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	53
Толеков З.А., Болатбек Д.Б. ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ОРНАЛАСУЫ МЕН ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ГЕОСАЯСИ РӨЛІ	56
Тешебаева А.А. ОБРАЗОВАНИЕ МАЛЫХ ГОРОДОВ - ГОРОДА КОНАЕВ	60
Тожиева Зулхумор Назаровна, Сандова Зебунисо Амануллаевна К ВОПРОСУ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В XIV–XV ВВ.	65

**2-ші секция: Түркітілдес мемлекеттер мен елдердегі географиялық білім беру
мәселелерін зерттеу**

**Секция 2: Исследование проблем географического образования в тюркоязычных
государствах и странах**

Section 2: A study of the problems of geographical education in Turkic-speaking states and countries

Темірбеков А.Т. ӨЛЕУМЕТТІК ГЕОГРАФИЯ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР ЖҮЙЕСІНДЕГІ ӨЗІНЕ ТӨН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ БАР ЖАҢА БАҒЫТ	69
Ташов Худойназар ЭВОЛЮЦИЯ УЧЕНИЯ О БИОСФЕРЕ И СОВРЕМЕННОЙ НАУЧНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ	72
Eyüp Artvinli THE ROLE OF FIELDWORK IN GEOGRAPHY EDUCATION: IMPLEMENTATION CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN TURKIC- SPEAKING COUNTRIES	74
Bülent Aksoy, İbrahim Himmetoğlu OKURYAZARLIK BECERİLERİ AÇISINDAN BİR İNCELEME: 2024 COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	79
Bülent Aksoy, Emine Özer, Esmanur Çamlıdağ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN 2024 SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN COĞRAFI BECERİLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	85
Halil TOKCAN, Ömer TÜRKSEVER SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ TÜRK ÖZERK CUMHURİYETLERİNİ HARİTADA SAPTAMA DÜZEYİ	93
Менкеева Ш.Ж. ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ЗАМАНАУИ ОҚУ ҮДЕРІСТЕРІ АРҚЫЛЫ САПАЛЫ БІЛІМ БЕРУДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ	99
Еркинова Б.М. ҚАЗАҚСТАН ГЕОГРАФИЯСЫН ОҚЫТУДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУШІЛІК ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ	102
Дүйсенбаев Абай Қабакбайұлы, Жумагазиев Арман Закарияевич ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ГЕОГРАФИЯСЫН ОҚУ-ТӘРБИЕ ҮДЕРІСІНЕ ЕНГІЗУДІҢ МАҢЫЗЫ	106
Түляева А.С. ГЕОГРАФИЯ ПӘНІНДЕ ГЕЙМИФИКАЦИЯ ӘДІСТЕРІН ЕНГІЗУ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ	109
Ашимханова А. Б., Джумадилова Г.О. ГЕОГРАФИЯ ПӘНІ АРҚЫЛЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ: ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ТӘЖРИБЕСІ	112
Аргынбекова Б.М. ¹ , Аманбаева Г.М. ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕР МЕН ЕЛДЕРДЕГІ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕЛЕРІН ЗЕРТТЕУ	118
Кривошапкина О.М., Яковлева А.В. ИННОВАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ-ЕСТЕСТВЕННИКОВ В ШКОЛЬНЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЛАГЕРЯХ ЯКУТИИ	121
Кульзада Дуйсебаева, Атиркуль Акашева, Өзерке Амангелди, Гүлайым Оралқұл, Әсель Баятанова ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОБЛЕМНОГО ОБУЧЕНИЯ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ГЕОГРАФИИ	129

Омар А.Қ.	132
11 СЫНЫПТЫҢ ГЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА ЖОБАЛЫҚ ІС ӨРЕКЕТТЕ МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ	
Кенешбаева Д. С., Калилов К., Алайчиев Э. К.	137
ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ГЕОГРАФИИ НАСЕЛЕНИЯ В ШКОЛЬНОЙ ПРОГРАММЕ	
Ниязов Т.З.	140
ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ИЗУЧЕНИЯ И РЕФОРМИРОВАНИЯ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ В РАЗЛИЧНЫХ ВАРИАНТАХ ВЫСОТНОЙ ПОЯСНОСТИ (НА ПРИМЕРЕ КЫРГЫЗСТАНА)	
Elnara Seyidova	145
THE ROLE OF GEOGRAPHICAL EDUCATION IN STRENGTHENING COOPERATION AND UNITY IN THE TURKIC WORLD	
Leman ALBAYRAK, Cevdet YILMAZ	150
AFET YÖNETİMİNDE YEREL BİLGİNİN ÖNEMİ VE İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ	
Cevdet Yılmaz, Fadime Zülal Şen	154
SINIF DIŞI EĞİTİMLERİN ÖĞRETMEN ADAYLARINA KATKILARINA BİR ÖRNEK: SAMSUN KURTULUŞ YOLU	
Абдиманатов Б.Ш., Дуррани Ш.Ш.	161
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ОРИҚ ПЛАТФОРМАСЫНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІН ТАЛДАУ	
Усипбаев Султан Абдисалкенович	164
ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕР МЕН ЕЛДЕРДЕГІ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕЛЕРІН ЗЕРТТЕУ	
Muhriddin Avezov, Ela Ayşe Köksal, Dilsöz Mamajonova	167
TÜRK DÜNYASI ALIMLARININ DOĞAL COĞRAFI KONUNLAR ÜZERİNDEKİ ARAŞTIRMALARI (ABU REYHAN BIRUNİ'NİN COĞRAFI MİRASI ÖRNEĞİNDE)	
Ekrem Özcan, Raziye Çakıcıoğlu Oban	171
COĞRAFYA ÖĞRETİMİNDE SOYUT KAVRAMLARIN AKTARIMINDA SAYISAL GÖRÜNTÜLEME TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI	
Кенжетаева Индира Талийевна	177
«МАНАС» ЭПОСУНДАГЫ БАЛДАРГА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТАРБИЯ БЕРҮҮ МАСЕЛЕСІНІН УЧУРДАГЫ АКТУАЛДУУЛУГУ	
Кожомгелдиева Чынара Иминовна	181
ЧАЙТМАТОВДҮН «ДЕНІЗ БОЙЛОЙ ЖОРТКОН АЛА-ДӨБӨТ» ЧЫГАРМАСЫНДАГЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КӨЙГӨЙЛӨРДҮН ДИНАМИКАСЫ	
Байназаров Куат Кенгесович	186
ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ МЕН БІЛІКТІЛІК ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУДА «ЭВЕРЕСТ» ЖОБАСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ	
Рянзина Елена	189
УСПЕХИ И «ЛОВУШКИ» В ИСПОЛЬЗОВАНИИ STEAM МЕТОДОВ НА УРОКАХ В ШКОЛЕ	
Мылкайдаров А.Т., Жамбыл А.Б.	193
ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА МУЛЬТИМЕДИАЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ҚОЛДАНУ: САЯСИ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ ТҮСІНІКТЕРДІ ТЕРЕҢДЕТУ	
Шалқарова А.Н.	196

ГЕОГРАФИЯ ПӨНГЕ ДЕГЕН ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚ АРҚЫЛЫ БІЛІМГЕ ҢЫТАЛАНДЫРУ	
Мылқайдаров А.Т., Серік Н.Н.	200
ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕГІ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕ МУЛЬТИМЕДИАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ	
Нүсіпова Г.Н., Көптілеуова Қ.Қ.	203
ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕР МЕН ЕЛДЕРДЕГІ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ АТАУЛАР МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕУІ: СЫН-ҚАТЕРЛЕР МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАР	
Есназарова Ұ.А., Төлепберген А.Т.	206
ГЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ, ҚОРҚЫТ АТА ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ИДЕЯЛАРЫН ІСКЕ АСЫРУ	
Сабирова З.Н.	211
МЕКТЕП ГЕОГРАФИЯСЫНДА ЗЕРТТЕУ ЖОБАЛАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ЗАМАНАУИ ӘДІСТЕМЕЛІК ТӘСІЛДЕРІ	
Калиаскарова З.К., Куанышбаева Ш.М., Шаяхметова К.И.	215
ТҰРАҚТЫ ДАМУ КОНТЕКСТІНДЕ, ОҚУШЫЛАРДЫҢ ГЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МӘДЕНИЕТІН АРТТЫРУ	
Идрисова А.Н.	219
ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕГІ ГЕОГРАФИЯ БІЛІМ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ РӨЛІ: ДӘСТҮРЛІ ӘДІСТЕРДЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕРГЕ КӨШУ	
Умурзакова К.	224
ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕ ҰЛТТЫҚ МАЗМҰНДЫ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	
Айтқали Э.А.	227
ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДЕ СТАТИСТИКАЛЫҚ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУ	
Мылқайдаров А.Т., Әзімбаев А.Ғ.	233
ГЕОГРАФИЯ МЕН ЭКОНОМИКА АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫС: ТҮРКІ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ МЫСАЛЫНДА	
Айтбай Ж.С.	236
МЕКТЕП ГЕОГРАФИЯСЫНДАҒЫ КАРТОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ МЕН ДАҒДЫЛАРДЫҢ РӨЛІ	
Мылқайдаров А.Т., Насырла А.Қ.	240
ТҮРКІ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ОРТА КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ ҰҒЫМДАРЫНДАҒЫ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ	
Кенесбаева К., Калиаскарова З.К., Джумалиева С.К.	244
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ГЕОИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ В ГЕОГРАФИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ: ВЛИЯНИЕ НА ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ШКОЛЬНИКОВ	
Оразбек А.Ө.	249
ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАННЫҢ ІРІ ҚАЛАЛАРЫНЫҢ ТҰРАҚТЫ ӨЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫН БАҒАЛАУ	
Омурзакова К.О.	256
ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БАА БЕРҮҮ (АЛАЙ РАЙОНУНУН МЫСАЛЫНДА)	
Абдикаримов А.Ж., Молжигитова Д.К., Усипбаев Н.Б., Насрадин А. С.	259
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИИ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	
Төлжан А.М.	263

ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ҒАЖ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ОРНЫ МЕН МАҢЫЗЫ	
Баятанова Ә.	268
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ГЕОГРАФИЯ ПӘНІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУДА ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ МЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ	
Мылқайдаров А.Т., Мулламурат Ф.А.	271
ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ ӨЛКЕТАНУ ПӘНІН ОҚЫТУДА SMART+ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ МАҢЫЗЫ	
O.Zh. Sagymbay, A. Tolkynbayeva	274
FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS WITH THE HELP OF STEM TECHNOLOGIES	
Жакышбек А.М.	284
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ГЕОГРАФИИ В КАЗАХСТАНЕ	

**3-ші секция: Түркітілдес елдер мен мемлекеттерде географияны оқытудың
теориялық-әдіснамалық негіздері**

**Секция 3: Теоретико-методологические основы преподавания географии в
тюркоязычных странах и государствах**

**Section 3: Theoretical and methodological foundations of geography teaching in Turkic-
speaking countries and states**

Беласарова Ш.М., Абдурахман Г.А.	289
ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕР МЕН МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ	
Ömer TÜRKSEVER, Halil TOKCAN	295
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM ADAYLARININ TÜRK ÖZERK CUMHURİYETLERİ BAYRAK VE BAŞKENT BİLGİSİ	
Абу А.С.	304
TED X ФОРМАТЫНДА ЗЕРТТЕУ ТАПСЫРМАЛАРЫН ЖАСАУ АРҚЫЛЫ ГЕОГРАФИЯ ПӘНІ САБАҒЫН ТҮРЛЕНДІРУ	
Есназарова Ұ. А., Асылғазы Ж.С.	308
ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САНАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМНІҢ РӨЛІ	
Рамазонова Феруза Худойназаровна	310
ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНТОВ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ДУХЕ НА УРОКАХ ПЕДАГОГИКИ И ЕЕ МЕТОДОЛОГИИ	
Аубакирова Г.Б., Калимурзина А.М., Асен Н.Қ., Бакирбаева П.А.	314
МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫҢ ГЕОГРАФИЯ ПӘНІНЕН ОЛИМПИАДАЛАРҒА ДАЙЫНДАУ ЖҮЙЕСІ	
Секей Ботакоз	320
ТАБИҒИ КЛИМАТТЫҚ ШЕШІМДЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ОРМАН РЕСУРСТАРЫН ТҰРАҚТЫ БАСҚАРУДЫ ДАМУДАҒЫ РӨЛІ	
Болатқызы Балжан	326
ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕР МЕН МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ	
Камешова Т. С.	329
ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ГЕОГРАФИЯСЫ	

АРНАЙЫ КУРС (9-10-11 сынып оқушыларна арналған) Кемпирова А.С.	335
ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ӘДІСТЕРІ: ГЕОАҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕЛЕР МЕН ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІҢ РӨЛІ Мусаева Б.К.	338
ГЕОГРАФИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ИНТЕРАКТИВТІ КАРТАЛАР ҚҰРАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ Р. Мухамедғалиева, А. Кусаинова	343
ТҮРКІ ӘЛЕМІНІҢ ГЕОГРАФИЯСЫ: МЕКТЕПТЕ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ МЕН ТӘСІЛДЕРІ Оналбаева Ш.Б.	348
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ӘЛЕУЕТІ ЖӘНЕ ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕГІ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАР МЕН РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ АЙМАҚТАРДЫ САҚТАУ МӘСЕЛЕСІ Ракишев Д.А., Ракишева М.А.	351
ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕР МЕН МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ Э.Қ. Қуандықова, Н.А. Таджикулова, Н.Б. Оразалықова	357
ПРАКТИКАҒА БАҒДАРЛАНҒАН ТАПСЫРМАЛАР - БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ҚҰРАЛЫ Телеубергенова К.К.	360
ГЕОГРАФИЯ САБАҒЫНДА ОҚЫТУДЫҢ ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ Келинбаева Р.Ж., Сарсенова Б.К.	363
ИСТОРИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ Аманжолов Ементай	366
ЕУРАЗИЯ ҚҰРЛЫҒЫНДАҒЫ ТҮРКІ ТІЛДЕРІНДЕГІ ТОПОНОМИКАЛЫҚ АТАУЛАР Сулайманкулова Ж.К., Чолпонбаева М.Ж.	370
РАЗВИТИЕ КЫРГЫЗСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ И КУЛЬТУРЫ КЫРГЫЗСКОГО ХУДОЖЕСТВЕННОГО СЛОВА Сейталиев М. Е.	373
ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ НАВЫКИ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ КОМПЕТЕНЦИИ УЧИТЕЛЕЙ ГЕОГРАФИИ Hasanov Ismat Gachay oglu	378
DISTINCTIVE ASPECTS OF ENSURING FOOD SECURITY IN THE NAKHCHIVAN AUTONOMOUS REPUBLIC Баширова Ж.Е., Баширов Е.Е.	381
ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДА ТҮЛҒАҒА БАҒЫТТАЛҒАН ЖӘНЕ САРАЛАНҒАН БІЛІМ БЕРУ МОДЕЛЬДЕРІН ҚОЛДАНУ Жиемуратова Ж.Ж.	388
ГЕОГРАФИЯ ПӘНІНДЕ STEM ЖӘНЕ STEAM ТӘСІЛДЕРІН ҚОЛДАНУ Иебек Ж.А.	391
ҚАЗАҚСТАН МЕН ТҮРКИЯНЫҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ Копбосын А.Ж.	395
STEM ТЕХНОЛОГИЯСЫН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУ МОДЕЛІ Есназарова Ұ.А., Әлімғазы А.	400

ҚАЗАҚСТАН ГЕОГРАФИЯСЫН ОҚЫТУДА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МӘДЕНИЕТТІ ДАМУДАҒЫ ЖОБАЛЫҚ ОҚЫТУДЫҢ МАҢЫЗЫ Есназарова Ұ.А., Төлепберген А.Т.	405
ГЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ, ҚОРҚЫТ АТА ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ИДЕЯЛАРЫН ІСКЕ АСЫРУ Оралқұл Г.Т.	409
МЕКТЕП ГЕОГРАФИЯСЫ КУРСЫНДА ИНТЕГРАЦИЯЛАНҒАН ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК АСПЕКТІЛЕРІ Сагинбаев Ж.С.	413
БОЛАШАҚ ГЕОГРАФИЯ МҰҒАЛІМДЕРІН СТАТИСТИКАЛЫҚ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУҒА ДАЙЫНДАУ Есназарова У.А., Есмағамбетова А.К.	417
ПОПУЛЯРИЗАЦИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО И ГЕОГРАФИЧЕСКОГО НАСЛЕДИЯ С ПОМОЩЬЮ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ Джумабекова И.Д., А.С. Айдарбаева	422
БОЛАШАҚ ГЕОГРАФИЯ ПӘНІ МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯРЛАУДА ЭТНОПЕДАГОГИКАНЫҢ ОРНЫ	

**4-ші секция: Түркітілдес кеңістіктегі географиялық ұғымдар мен терминдерді
зерттеудің әдіснамалық тәсілдері**

**Секция 4: Методологические подходы к изучению географических понятий и
терминов в тюркоязычном пространстве**

**Section 4: Methodological approaches to the study of geographical concepts and terms in
the Turkic-speaking space**

Eyüp Artvinli A CONCEPTUAL DICTIONARY MODEL PROPOSAL FOR THE HARMONIZATION OF GEOGRAPHY TERMS AMONG TURKIC- SPEAKING COUNTRIES	430
Насыева Афаг Закир, Каферова Фирuze Мүбариз AZERBAIJAN CUMHURİYETİ'NDE KARBONSUZLAŞTIRMA STRATEJİLERİNİN ANALİZİ	434
Бегейбай Д.М. ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕ СУ РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ ЖӨНЕ ҚАУІПТІ ТАБИҒИ ҮДЕРІСТЕРДІҢ АЛДЫН АЛУ КАСПИЙ ТЕҢІЗІНІҢ ҚАЗІРГІ АХУАЛЫ МЕН ШЕШУ ЖОЛДАРЫ	440
Кожобекова Р.М. ПРЕПОДАВАНИЕ ГЕОГРАФИИ В ТЮРКОЯЗЫЧНЫХ СТРАНАХ: ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА	444
Маратжанова Г.Қ., Карбаева Ш.Ш. ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ТЕРМИНДЕР МЕН ҰҒЫМДАР – ЖАЛПЫ ҒЫЛЫМИ БІЛІМНІҢ НЕГІЗІ	447
Миракмалов М.Т., Шарипов Ш. М., Аvezов М.М. ОСВЕЩЕНИЕ В ПИСЬМЕННЫХ ИСТОЧНИКАХ НАЗВАНИЯ «ТУРКЕСТАН»	453
Мұхтарова Ш.М. 20 МАРТА - "ДЕНЬ ЗЕМЛИ" И ЕГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ	461
Лиман Н.С., Усенов Н.Е.	462

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ФИЗИКАЛЫҚ ГЕОГРАФИЯСЫН ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН МӘСЕЛЕСІ	466
Көшербай Қ. Ж., Сәйпенова И. С., Оразхан А. Б., Шайдукова Г. Ы. ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚ ЖӘНЕ ЭКОТУРИЗМ: СУ ТАСҚЫНЫНЫҢ ӘСЕРІ	473
Натмишова Қ.Н. ТҮРКСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУМЕТТІК МҮМКІНДІКТЕРІ	478
Сисенгалиева Г.К., Доненбаева Г.К., Оразалиева Г.С. ТҮРКІТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕ ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚЫТУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ – ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ	480
Ешанова Т.Ж., Атейбекова Х.Т. ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНЫП, ӨЛКЕТАНУ БАҒЫТЫ БОЙЫНША ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУДІҢ МҮМКІНДІКТЕРІ (ҚАЗАҚСТАН МЫСАЛЫНДА)	485
Қалманова Ж.Е. ОТЫРАР АУДАНЫНЫҢ ФИЗИКАЛЫҚ – ГЕОГРАФИЯЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ	488
Есназарова Ұ. Ә., Божбанова М. А. ГЕОГРАФИЯ МЕН ЭКОЛОГИЯ ПӘНДЕРІН КІРКІТІРУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ	495
Ердемқұл Зағипа ОТЫРАР АУДАНЫНЫҢ ФЛОРАСЫ МЕН ФАУНАСЫ	499
Қали Г.С. ТУҒАН ӨЛКЕНІҢ ӨСІМДІКТЕРІ МЕН ЖАНУАРЛАРЫН ҚОРҒАУ	504
Аметова О. Т. ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕГІ ТАБИҒАТ РЕСУРСТАРЫНЫҢ ӘЛЕУЕТІ, ШАРУАШЫЛЫҚТА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ӘДІСТЕРІ	507
Нысанбаева Б.Н. ОТЫРАР АУДАНЫНЫҢ ЭКОЛОГИЯСЫНА ӘСЕР ЕТЕТІН АНТРОПОГЕНДІК ФАКТОРЛАР	512
Әмзеева Ұ., Тыныбеков Ә., Есназарова К. ҰЛЫ ЖІБЕК ЖОЛЫ БОЙЫНДАҒЫ ЕЖЕЛГІ ОТЫРАР ҚАЛАСЫ	516
Абутаев Ж. А. ГЕОГРАФИЯДАН ЖАҒАРТЫЛҒАН МАЗМҰН ЖАҒДАЙЫНДА КЛИМАТТЫҚ ТҮСІНІКТЕР НЕГІЗІНДЕ ҚОРШАҒАН ОРТА ТУРАЛЫ БІЛІМ ҚАЛЫПТАСТЫРУ	519
Сағымбай Ә.Ж., Қыпшақ Д. МЕКТЕП ГЕОГРАФИЯСЫНДА ТОПОНИМИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР НӘТИЖЕЛЕРІН ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІН ҚАЗАҚСТАН МЕН ТҮРКІЯ ЕЛДЕРІ НЕГІЗІНДЕ САЛЫСТЫРУ	524
Нұртас Сайлауов, Лазат Нысанкулова ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕР ГЕОГРАФИЯСЫН ОҚЫТУ	529
Молжигитова А. К. ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ В СИСТЕМЕ НАУЧНОГО ЗНАНИЯ	

5-ші секция: Түркітілдес елдердің табиғи ресурстарының әлеуеті және оларды экономикалық игеру процесінде ұтымды пайдалану үшін инновациялық технологияларды қолдану перспективалары

Секция 5: Потенциал природных ресурсов тюркоязычных стран и перспективы применения инновационных технологий для их рационального использования в процессе хозяйственного освоения

Section 5: The potential of the natural resources of the Turkic-speaking countries and the prospects for the application of innovative technologies for their rational use in the process of economic development

Чингиз Исмаилов	535
ОСВОБОЖДЕННЫЙ КАРАБАХ И СТАНОВЛЕНИЕ ЗОН	
ОПЕРЕЖАЮЩЕГО РАЗВИТИЯ	
Нұрлыбекова В.Н.	540
"EdTech БАҒЫТЫНДАҒЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫ:	
МЕКТЕПТЕГІ Science Lab ТӘЖІРИБЕСІ"	
Майемер А.М.	543
ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕР АРАСЫНДАҒЫ ҒЫТЫМАҚТАСТЫҚ:	
ДАМУ ТАРИХЫ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ	
Кабылова С.А., Сейталиев М.Е.	546
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ	
ОБРАЗОВАНИИ	
Утемисова А.М.	549
STEAM ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ	
ТЕХНОЛОГИЯ РЕТІНДЕ	
Сатыбалдиев А.А.	552
ТҮРКІТІЛДЕС ЕЛДЕРДІҢ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР ӘЛЕУЕТІ ЖӘНЕ	
ОЛАРДЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ИГЕРУ ҮДЕРІСІНДЕ ҰТЫМДЫ	
ПАЙДАЛАНУ ҮШІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ	
ҚОЛДАНУДЫҢ БОЛАШАҒЫ	
Андреева Е.Е.	556
СВЕТОВОЕ ЗАГРЯЗНЕНИЕ: НОВАЯ УГРОЗА ЭКОЛОГИЧЕСКОМУ	
БАЛАНСУ	
А.А.Токбергенова, Г.Б.Семендерова, У.Б.Мухтаров, Д.М.Токкожаев,	558
Б.М.Білалов	
КЛИМАТТЫҚ ӨЗГЕРІСТЕР ЖАҒДАЙЫНДА БАТЫС ҚАЗАҚСТАН	
АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ОСАЛДЫҒЫН ТАЛДАУ	
Alibek Kuanyshbekov, Gulnura Issanova	564
A REMOTE SENSING APPROACH TO ENVIRONMENTAL ASSESSMENT	
OF SALINE SOILS IN THE DRIED ARAL SEABED	
Абдиреймов С.Ж., Турганалиев С.Р., Турсынов М.Ж.	569
СОХРАНЕНИЕ ЭКОСИСТЕМ СУШИ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РАЗВИТИЯ	
Мылқайдаров А.Т., Адилова А.Ә.	573
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЛОГИСТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕНІҢ ДАМУЫ: ТАБИҒИ	
РЕСУРСТАРДЫ ТАСЫМАЛДАУДАҒЫ ТИІМДІЛІК ЖӘНЕ	
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ШЕШІМДЕР	
Байбулатова Ж.Ғ.	576

ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ТАБИҒИ-РЕСУРСТЫҚ ӨЛЕУЕТІН ХАЛЫҚ ДЕНСАУЛЫҒЫН ЖАҚСARTУ МАҚСАТЫНДА ПАЙДАЛАНУ	
Бектурганова А.Е., Дабылова Б.Е., Құзаирова З.М., Ахмадиев А.Д. ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ҚАЛА ҚҰРЫЛЫСЫ ЖҮЙЕСІНДЕ АУМАҚТЫҚ ЖОСПАРЛАУДЫ ДАМУ: ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР АРҚЫЛЫ ҚАЛАЛЫҚ ДАМУ ҮДЕРІСТЕРІН ЖЕТІЛДІРУ	580
Дәуренбек Қ.А., Мылқайдаров А.Т. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДІ ДАМУДЫҢ НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ	588
Әбді А.Д. АӨК: АЗЫҚ-ТҮЛІК ТӘУЕЛСІЗДІГІНІҢ КЛІТІ	593
Әбілман Н. Ф., Серікқалиқызы А. ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНЫҢ ЖЕР ПАЙДАЛАНУДЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕ ГАЗ, BIG DATA, ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӘНЕ ДРОНДАРДЫ ҚОЛДАНУ	595
Жанбаев Д.Т., Джуламанов Т.Д. ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАУ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК АВТОМОБИЛЬ ЖОЛДАРЫН САЛУ ӘДІСТЕРІ	601
Жанболат А. ЖАЙЫЛЫМ ЖЕРЛЕРДІҢ ДЕГРАДАЦИЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ: ДАМУҒАН ЕЛДЕР ТӘЖІРИБЕСІ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МҮМКІНДІКТЕР	603
Мусағалиева А.Н., Жунусова М.А. СОСТОЯНИЕ ВОДНОЙ СРЕДЫ КАРАГАНДИНСКОЙ ОБЛАСТИ В УСЛОВИЯХ ТЕХНОГЕННОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ	606
Иманбек А.С. ЖЕЗҚАЗҒАН ЭКОНОМИКАСЫН ӨРТАРАПТАНДЫРУ: КЕН ӨНДІРУГЕ ТӘУЕЛДІЛІКТІ ТӨМЕНДЕТУДІҢ ӨЛЕУЕТІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫН ТАЛДАУ	612
Өкештай С.Ж., Каримова Ш. ПАЙДАЛЫ ҚАЗБА ЖЕРЛЕРІНДЕ КАДАСТРЛЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫ ЖҮРГІЗУДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ БОЛАШАҒЫ	615
S.K. Kassymgaliyev, Kelinbayeva R.Zh., Z.M.Kuzairova NATURAL RESOURCE POTENTIAL OF KYZYLORDA REGION AND SHIELI DISTRICT AND PROSPECTS FOR THEIR EFFECTIVE UTILIZATION IN ECONOMIC DEVELOPMENT THROUGH INNOVATIVE TECHNOLOGIES	619
Кожаметов Б. Т., Құрбанқожа Н. Ә., Булатова М. Қ. «СЕМЕЙ ОРМАНЫ» МЕМЛЕКЕТТІК ОРМАН ТАБИҒИ РЕЗЕРВАТЫНЫҢ АУМАҒЫН ЗЕРТТЕУ КЕЗІНДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ЗОНДТАУ ДЕРЕКТЕРІН ПАЙДАЛАНУ	627
Қасымхан А., Қаратаева А., Каскатаева А., Бектай Ф. ЦИФРОВИЗАЦИЯ В УПРАВЛЕНИИ ПРИРОДНЫМИ РЕСУРСАМИ: ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТЮРКОЯЗЫЧНЫХ СТРАН	635
Құзайыр Ә.Ә., Мусағалиева А.Н. АҚМОЛА ОБЛЫСЫНЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ	637
Акан Акынбеков	641

ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП АУМАҚТЫ ЖОСПАРЛАУ ЖӘНЕ ДАМУ	
Армиянова Н.Қ. ТҮРКІТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕГІ ОРГАНИКАЛЫҚ ӨНІМ НАРЫҒЫ: ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТӘЖІРИБЕСІ МЕН ДАМУ ЖОЛДАРЫ	644
Мәлік Ж.М., Дүйсебаева К.Д., Даулетбаева С.Қ. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТАБИҒИ-РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ РЕСУРСТАРЫНЫҢ ТАРАЛУ ДЕҢГЕЙІ	653
Мурсал М.М., Мусағалиева А.Н. INNOVATIVE APPROACHES TO WIND FARM DESIGN IN KAZAKHSTAN	657
Назар А.Ғ., Насрадин А.С., Қалиекпер А.Н. ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ АЙМАҚТАРЫНДА ЖЕР РЕСУРСТАРЫН ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ӘДІСТЕРІ	663
Намдар Ф.Р. ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	668
Нюсупова Г.Н., Айдарханова Г.Б., Кенеспаева Л.Б., Аубакирова Г.Б. БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНДАҒЫ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРДІҢ АЙМАҚТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	672
Омаров А.Н., Асанбаева А.Ә. CHANGE DETECTION LULC ӘДІСІН ҚОЛДАНА ОТЫРЫП АБАЙ ОБЛЫСЫ АБАЙ АУДАНЫНЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЖЕР ЖАМЫЛҒЫСЫНЫҢ ӨЗГЕРУІН БАҒАЛАУ	675
Оспан Н.Е., Исанова Г.Т. АРАЛҚҰМДАҒЫ ШАҢДЫ – ТҰЗДЫ ДАУЫЛДАРДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ	683
Серікбай А.Б. АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ ГЕОЭКОНОМИКАЛЫҚ КЕҢІСТІКТЕГІ ӘЛЕУЕТІН БАҒАЛАУ: ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ ИГЕРУ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АСПЕКТІЛЕРІ	690
Амангелді Ә., Туленов А., Өміржанова А. ЖЕРДІ БАҒАЛАУ МЫСАЛЫНДА ГЕОАҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ КАДАСТРЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕ ҚОЛДАНУ	693
Уахханова Н.У. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖАҢАРТЫЛАТЫН ЭНЕРГИЯ КӨЗДЕРІНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЖЭК САЛАСЫНДА ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ ҮШІН ҒАЖ-ДЫ ПАЙДАЛАНУ	697
Ұлықпанова Н.Қ. ТҮРКІ ЕЛДЕРІНДЕГІ МҰНАЙ-ГАЗ САЛАСЫНЫҢ ДАМУЫ ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ	702

6 секция: Халықаралық туризмнің әлеуеті және түркітілдес мемлекеттердегі қорғалатын табиғи аумақтар мен рекреациялық аймақтарды сақтау мәселелері

Секция 6: Потенциал международного туризма и вопросы сохранения заповедных природных территорий и рекреационных зон в тюркоязычных государствах

Section 6: The potential of international tourism and issues of conservation of protected natural areas and recreational areas in the Turkic-speaking countries

Мавлонов А.М., Джалилова Ч.З. РАЗВИТИЕ И ВОЗМОЖНОСТИ НОВЫХ НАПРАВЛЕНИЙ ТУРИЗМА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	706
Акпамбетова К.М. РОЛЬ РЕЛЬЕФА В РЕКРЕАЦИОННО-ГЕОМОРФОЛОГИЧЕСКИХ СИСТЕМАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО КАЗАХСТАНА	711
Аубакирова Г.С. «ПОТЕНЦИАЛ МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА И ВОПРОСЫ СОХРАНЕНИЯ ПРИРОДНЫХ ТЕРРИТОРИЙ В ТЮРКОЯЗЫЧНЫХ ГОСУДАРСТВАХ»	715
Молбаев Б.Қ. АЛТЫНЕМЕЛ ҰЛТТЫҚ ПАРКІ АУМАҒЫН ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ЗОНАЛАУ	721
Жолмаханова Г.А. БАЙҚОҢЫР ҒАРЫШ АЙЛАҒЫНДА ТУРИЗМДІ ДАМУ	725
Жеңісбек А.Е., Нағашыбай Р.Д., Сарсебаева А. М., Тоқбергенова У. А. АЛМАТЫ ҚАЛАСЫНДАҒЫ ТУРИСТІК-ҚОНАҚ ҮЙЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ГИД-ЖОЛСІЛТЕМЕ ӨЗІРЛЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	728
Н.П. Ячина РАЗВИТИЕ ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН	736
Кенжебаева Ж.О., Бидайбекова В.В., Масалимова Д.М., Туякбаева Н.М. ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕР АРАСЫНДАҒЫ ТАРИХИ-МӘДЕНИ ТУРИЗМНІҢ БОЛАШАҒЫ	740
Байтуганова М.М. ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕГІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМ: ДАМУ ӘЛЕУЕТІ ЖӘНЕ ТАБИҒИ АУМАҚТАРДЫ САҚТАУ МӘСЕЛЕСІ	744
Сихымбаев Ә.Е., Сихымбаева С.М., Кемелбекова Г.Ә., Тастанов Е.А. ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАРДА ӨСІМДІКТЕРДІҢ РЕСУРСЫҚ ТҮРЛЕРІН САҚТАУ (Сайрам-Өгем мемлекеттік ұлттық табиғи паркі мысалында)	753
Бердалиева Б.Р., Касымханова Г.Ж. АҚМОЛА ОБЛЫСЫНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМДІ ДАМУ МҮМКІНДІКТЕРІ: ТАБИҒИ ҚОРЫҚТАР МЕН КӨЛДЕРДІҢ ТАРТЫМДЫЛЫҒЫ	758
Кенжебек уулу А., Байсентова М.Р. МЕСТО И РОЛЬ ТУРИЗМА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ КЫРГЫЗСТАНА	763
Есенбаева У.Б., Торғаутова А.Ж. ТҮРКІ ДҮНИЕСІНІҢ ТАЛ БЕСІГІ – ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТАРИХИ- МӘДЕНИ ТУРИЗМДІ ДАМУ	768
Абдиқарим А.Т., Сейсекеева А.О. РАЗВИТИЕ ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ	776
Латыпова З.Б. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В ОСОБО ОХРАНЯЕМЫХ ПРИРОДНЫХ ТЕРРИТОРИЯХ РЕСПУБЛИКИ БАШКОРТОСТАН	780
Раисова Г.С. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ӘЛЕУЕТІ ЖӘНЕ ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕГІ ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАР МЕН РЕКРАЦИЯЛЫҚ АЙМАҚТАРДЫ САҚТАУ	784

Валиева З.Е.	787
ҚАЗАҚСТАН ТУРИЗМ ИНДУСТРИЯСЫНЫҢ БОЛАШАҒЫ МЕН ДАМУЫ	
Божымбаева Минура Сарсенбековна	794
ВОЗМОЖНОСТИ ЭКОТУРИЗМА В ЖАМБЫЛСКОЙ ОБЛАСТИ	
Мұхымбай Р.Ө.	801
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМ ЖӘНЕ ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАРЫН САҚТАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	
Абыдурешыт Мейіргүл	805
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОТУРИЗМНІҢ ДАМУЫ: ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАРДЫ САҚТАУ ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ӨЛЕУЕТІ	
Оразбек А.Ө.	812
ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАННЫҢ ІРІ ҚАЛАЛАРЫНЫҢ ТҰРАҚТЫ ӨЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫН БАҒАЛАУ	
Айдарбаева А.С., Ахметжанов Ж.Б.	819
КАСПИЙ Өңірі: Ұлттық туризмді дамытудың жаңа мүмкіндігі	
Берикова А.Е., Мусағалиева А.Н.	823
АҚСУ-ЖАБАҒЫЛЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҚОРЫҒЫНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫ БАҒАЛАУ	
Болат Еңлік	827
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ УРБАНИЗАЦИИ НА РЫНОК ЗЕМЛИ: ИССЛЕДОВАНИЕ ДИНАМИКИ СОКРАЩЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ УГОДИЙ	
Жолдасбекова Г.Б.	832
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ӨЛЕУЕТІ ЖӘНЕ ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕГІ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АЙМАҚТАРДЫ САҚТАУ МӘСЕЛЕСІ	
Акашова А.С., Карабаева А. М., Тажекова А.Д.	837
ЭКОТУРИЗМ АРҚЫЛЫ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ ДАМУЫ МОДЕЛІ	
Қасымтай Аружан	840
АНАЛИЗ ЦЕНОВОЙ ДИНАМИКИ НА ЗЕМЕЛЬНЫЕ УЧАСТКИ В АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ	
Бурамбаева А., Бектұрсын Н. Ғ., Токбергенова У. А., Сарсебаева А. М.	846
ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ТУРИСТІК ӨЛЕУЕТІН АРТТЫРУҒА, МӘДЕНИ МҰРАНЫ САҚТАУҒА ЖӘНЕ Өңірдің ЦИФРЛЫҚ ДАМУЫНА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ ӨСЕРІ	
A.K. Muratova	858
BURN SEVERITY MAPPING IN SEMEY ORMANY USING SENTINEL-2 AND GEE	
Сейтжапарова А.Р.	864
ҚАЗАҚСТАНДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ДАМУ БОЛАШАҒЫ	

7-ші секция: Түркітілдес елдердегі су ресурстарын басқару және қауіпті табиғи процестердің алдын алу

Секция 7: Управление водными ресурсами и предупреждение опасных природных процессов в тюркоязычных странах

Section 7: Water resources management and prevention of dangerous natural processes in the Turkic-speaking countries

Асанбаева Г.Ж. ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛЬНЫХ КЛИМАТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ НА ЭКОЛОГИЧЕСКУЮ БЕЗОПАСНОСТЬ КЫРГЫЗСТАНА И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ.	868
Нурматова Гулсайра Асановна, Именова Медина Ызабековна ДЕЙСТВИЯ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В УСТРАНЕНИИ ВЫБРОСОВ ОТХОДОВ В РЕКИ	875
Насуллаева К.Ш. ВОДНЫЕ РЕСУРСЫ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ И ИХ ЭФФЕКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ	879
Курбаниязов А., Самбаев Н. ВОДОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ РЕЖИМ АРАЛО-СЫРДАРИНСКОГО БАССЕЙНА	882
Сарсембаева А.К. ГЕОГРАФИЯ БУДУЩЕГО ТЮРКОЯЗЫЧНЫХ СТРАН: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	887
Қастер Саркытқан, Ж.Ш.Бабатев ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ СУ РЕСУРСТАРЫН ПАЙДАЛАНУ МӘСЕЛЕСІ: ҚАЗАҚСТАН МЕН ҚЫТАЙ АРАСЫНДАҒЫ ТРАНС ШЕКАРАЛЫҚ ӨЗЕНДЕР МЫСАЛЫНДА	890
Galymzhankyzy A., Serik S.B., Kurbaniyazov S.K., Nadirov A.K. EFFECTIVE MANAGEMENT OF WATER RESOURCES AND PREVENTION OF NATURAL DISASTERS IN TURKIC-SPEAKING COUNTRIES	898
Керимбекова Меруерт Ильясовна ТҮРКІ ӘЛЕМІНІҢ МӘДЕНИ МҰРАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЕРЕКШЕЛІГІ	903
Сариева Сарсенкүл Жаканшаевна ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДЕГІ СУ РЕСУРСТАРЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	909
Мухатова Каршыға Кошербаевна ТҮРКІТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕГІ СУ РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ ҚАУІПТІ ТАБИҒИ ҮДЕРІСТЕРДІҢ АЛДЫН АЛУ	915
Ш.М.Беласарова, М.Р.Усен ТҮРКІТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕГІ СУ РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ ҚАУІПТІ ТАБИҒИ ПРОЦЕСТЕРДІҢ АЛДЫН АЛУ	918
Рыспеков Т.Р., Акмолдаева Б.К. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРОГНОЗА ПАВОДКОВЫХ СИТУАЦИЙ НА РЕКАХ И РОЛЬ ЛАНДШАФТОВ В КАЗАХСТАНЕ	923
А.З. Жумагазиев, Д. Нұрқызы, А.Ә. Асанбаева ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ ӨСІМДІКТЕР МЕН ТОПЫРАҚ ЖАМЫЛҒЫСЫНЫҢ ӨЗГЕРІСТЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ШӨЛЕЙТТЕНУДЕГІ РӨЛІ	929
Базарбаева Ж.А., Тәжі Д.А. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЖЕРЛЕРІНІҢ ДЕГРАДАЦИЯСЫ ЖӘНЕ КЛИМАТТЫҚ ӨЗГЕРІСТЕРДІҢ ӨСЕРІ: ЖЕР РЕСУРСТАРЫНЫҢ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНЫЛУЫ МЕН ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ	935

Жаксылыков Е.Б. ДИНАМИКА ИЗМЕНЕНИЯ КАЧЕСТВА ПОВЕРХНОСТНЫХ ВОД АТЫРАУСКОЙ И МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТЕЙ ПОД ВЛИЯНИЕМ ПРИРОДНЫХ И АНТРОПОГЕННЫХ ФАКТОРОВ: ПРИМЕНЕНИЕ КОМПОНЕНТНОГО АНАЛИЗА	939
Акнур Жакупова ВОДНЫЕ РЕСУРСЫ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ: ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ВЫЗОВЫ ДЛЯ ТЮРКОЯЗЫЧНЫХ ГОСУДАРСТВ	941
Бисенбаева С.Б., Қожақан А.Н. ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНІҢ СУ РЕСУРСТАРЫН ТИІМДІ БАСҚАРУ МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН ПРОБЛЕМАЛАРЫ	947
Л. М. Рыскулбекова, Г. О. Орынбасарова ІЛЕ ӨЗЕНІ СУ ЖІНАУ АЛАБЫНЫҢ ТЕХНОГЕНДІК ЖҮКТЕМЕСІНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ (ҚАЗАҚСТАН БӨЛІГІ)	951
Сағынбек Зина Сейітқызы ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕРДЕГІ СУ РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ ЖӘНЕ ТАБИҒИ ҚАУІПТІ ПРОЦЕСТЕРДІҢ АЛДЫН АЛУ	960
А.Садыр, Е.Әлтаев, С.К.Курбаниязов, С.К.Бурибекова ГЕОПОЛИТИЧЕСКОЕ И ГЕОСТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ТУРЦИИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ	963
Сыдықбаев Чолпонбек Медеркулович, Азизбеков Актан Азизбекович БОРБОРДУ КОТОРУУ - ЭКОЛОГИЯЛЫҚ, ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ЖАНА САЯСИЙ-СОЦИАЛДЫҚ ЧЫҒАЛУУНУ ТОКТОТУУНУН ЖАЛГЫЗ ЖОЛУ	969
М.Е. Татькова, А. Л. Кокарев, И.В. Северский, Е.Д. Николаев ИЗМЕНЕНИЕ ОЛЕДЕНЕНИЯ БАССЕЙНА РЕКИ ПСКЕМ	976
N.A.Abdimutalip, G.B.Toychibekova, K.T.Sarbayeva, A.S.Adilbai STUDY OF THE INFLUENCE OF ECOLOGICAL FACTORS ON THE KOSKORGAN RESERVOIR	985
Шарапханова Ж.М., Тулетаев А.Б., Толепбаева А.К., Танбаева А.А. GOOGLE EARTH ENGINE БҰЛТТЫҚ ПЛАТФОРМАСЫН СУ БАСУ ЗОНАЛАРЫН АНЫҚТАУДА ПАЙДАЛАНУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ (ПЕТРОПАВЛ ҚАЛАСЫ МЫСАЛЫНДА)	991
Рустем Тұрдалы ОРТА АЗИЯ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ШӨЛЕЙТТЕНУ: ЖАҒДАЙЫ, МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ	998
Шалқарбай Ертуған Әмзеханұлы КАСПИЙ ТЕҢІЗІНІҢ ЭКОЛОГИЯСЫ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ	1005
Турданова М.С. ШҮ ҚАЛАСЫНДАҒЫ АУЫЗ СУ МӘСЕЛЕСІ ЖӘНЕ ОНЫ ТИІМДІ БАСҚАРУДЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӨЛЕУМЕТТІК АСПЕКТІЛЕРІ	1007

8-ші секция Түркі әлемінің тарихи-мәдени мұрасы: мәселелері, зерттеулері
және болашағы

Секция 8: Историко-культурное наследие Тюркского мира: проблемы,
исследования и перспективы.

Section 8: Historical and cultural heritage of the Turkic world: problems, research
and prospects

	Rukiye Koç, Kaan Karan KAŞGARLI MAHMUT'UN DİVANÜ LÜGATİ'T-TÜRK ADLI ESERİNDEKİ TÜRK DÜNYASI HARİTASI İLE GÜNÜMÜZ TÜRK DÜNYASI HARİTASININ KARŞILAŞTIRMASI	1012
	Байсентова Махабат Ратбековна КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ КЫРГЫЗСТАНА И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ТУРИЗМ	1017
	Туечиева Ибагул Кадировна ТҮРКМЕНИСТАННЫҢ ТАРИХИ-МӨДЕНИ МҰРАСЫ: МӨСЕЛЕРІ, ЗЕРТТЕУЛЕРІ ЖӨНЕ БОЛАШАҒЫ	1021
	Ниязов Серік Ұзақбайұлы, Сағындыкова Сабира Аманжановна ҚОРҚЫТ БАБА ТҮРКІ ӨЛЕМІНЕ ОРТАҚ ТҰЛҒА	1028
	Тасымова Аймангүл Тұнғатқызы ТҮРКІ ӨЛЕМІНІҢ ТАРИХИ-МӨДЕНИ МҰРАСЫ: ӨТКЕНІ, БҮТІНГІСІ ЖӨНЕ БОЛАШАҒЫ	1031
	Кужаков Т.У. АҚЫРТАС КӨНЕ ТҮРКІ ТІЛДЕС ЕЛДЕР ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ТАРИХЫ	1037
	Елбасы Айгүл Арыстанбекқызы ЦИФРЛАНДЫРУ ҮДЕРІСІН ЖЕДЕЛДЕТУ ҮШІН МӨДЕНИ МҰРАЛАРДЫ САҚТАУ МЕН ТАНЫТУДА ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ, ОНЫҢ ІШІНДЕ 3D МОДЕЛДЕУ, ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӨНЕ МӨЛІМЕТТЕРДІ ӨНДЕУДІҢ РӨЛІ	1041
	Миралиев Б.К. ТҮРКІ ӨЛЕМІНЕ ОРТАҚ ТАРИХИ МҰРА	1047
	Каликов Арман Тамабаевич, Шохаева Банура Абдихалиевна ТҮРКІ ӨЛЕМНІҢ ТАРИХИ-МӨДЕНИ МҰРАСЫ: МӨСЕЛЕРІ, ЗЕРТТЕУЛЕРІ ЖӨНЕ БОЛАШАҒЫ	1050
	Шайхина А.Ж. ТЮРКСКАЯ АРХИТЕКТУРА КАК ЧАСТЬ МИРОВОГО НАСЛЕДИЯ	1054
	Кенжебаева Жанна Онгарбековна, Бидайбекова Венера Валихановна, Масалимова Дидар Маулиевна, Туякбаева Нурсулу Маутенгазиновна ТҮРКІ ТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕР АРАСЫНДАҒЫ ТАРИХИ-МӨДЕНИ ТУРИЗМНІҢ БОЛАШАҒЫ	1059
	Сиздикова Б.С. ТҮРКІ ӨЛЕМНІҢ ТАРИХИ-МӨДЕНИ МҰРАСЫ ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ТҮРКІСТАН ҚАЛАСЫНЫҢ ТАРИХЫ	1064
	Cevdet YILMAZ, Fadime Zülal ŞEN SINIF DIŞI EĞİTİMLERİN ÖĞRETMEN ADAYLARINA KATKILARINA BİR ÖRNEK: SAMSUN KURTULUŞ YOLU	1070
	Әлімқызы Г., Усаров Ө.Б. "ЖҰМСАҚ КҮШ" ӨСЕРІ: ЖАПОН ЖӨНЕ ТҮРК МӨДЕНИЕТІНІҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ҚОҒАМҒА БЫҚПАЛЫ	1076
	Осмоналиева Ч.Ч. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ МИГРАЦИЯЛЫҚ АБАЛ ЖАНА ЭКОНОМИКАЛЫК-СОЦИАЛДЫК КЕСЕПЕТТЕРІ	1082
	Сейдакова Н.А. ТҮРКІ ӨЛЕМІН ТҮЛЕТЕТІН ЕСКЕРТКІШТЕРДІҢ МАҢЫЗЫ	1086

	Abdrakhimova Aigerim Orynbasarkyzy, Dautova Sanyam Telmanovna, Ayarova Ainur Abdullavna, Zholdasbekova Asel Bolatovna THE PROBLEM OF WESTERNIZATION AND RENEWAL OF MODERN KAZAKH CULTURE IN THE FRAMEWORK OF THE TURKIC WORLD	1090
	Утемисова Н.Ш. ТҮРКІ ӨЛЕМІНІҢ ТАРИХИ-МӘДЕНИ МҰРАСЫН ЗЕРТТЕУДЕГІ СЕМЕЙ ҚАЛАСЫНЫҢ ОРНЫ ЖӘНЕ БОЛАШАҚ БАҒЫТТАРЫ	1097
	Сүлейменова Ботагөз Өмірзаққызы ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРИЗМ ЖӘНЕ ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАРЫН САҚТАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	1104
	Д.М. Токқожаев, Б.М. Біләлов, А.Ә. Асанбаева, У.Б. Мухтаров КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІНІҢ ОРТАЛЫҚ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖАЙЫЛЫМДАРЫ ДЕГРАДАЦИЯСЫНА ӨСЕРІ	1109
	Б.М. Біләлов, У.Б. Мухтаров, Д.М. Токқожаев КЛИМАТТЫҚ ӨЗГЕРІСТЕР ЖАҒДАЙЫНДА АТЫРАУ ОБЛЫСЫНЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН ОСАЛДЫҚТАРДЫ БАҒАЛАУ	1113
	Калдыбаева Ботакоз Кутмахановна ОТЫРАР АУДАНЫНЫҢ ТОПОНИМИКАСЫ	1117
	Кенеспаева Л.Б., Тажиева Д.А., Айдарханова Г.Б., Кайранбаева Г.К., Аубакирова Г.Б. ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕНДЕНЦИЙ И ДИНАМИКИ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ ПО РАЙОНАМ СЕВЕРО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ	1121
	А.А. Токбергенова, К.Б. Зулпыхаров, А.Ә. Асанбаева, У.Б. Мухтаров ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫ СУАРМАЛЫ ЖЕРЛЕРІНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ	1127

